

TRANSCRIPT VAN DE FINANCIËLE AUDIT COMMISSIE VERGADERING UTRECHT
d.d.

1. Opening

De voorzitter: Van harte welkom iedereen hier aanwezig bij deze laatste vergadering van de FAC als zijnde een formele Statencommissie. De laatste vergadering van het jaar, volgend jaar beginnen wij met de FAC nieuwe stijl. In het bijzonder ook welkom aan de leden van de commissie B&E die hier aanwezig zijn voor het eerste grote bespreekpunten, een casus die we met elkaar gaan bespreken. In het bijzonder ook welkom dus aan gedeputeerde Has Bakker en Van Essen zal hier ook moeten zijn. Maar die komt misschien nog? Die is toch bij een andere bijeenkomst. Ja. En welkom aan onze accountant, Nils van Someren, Johan Luiks. De heer Dul is digitaal aanwezig. Ook welkom. Welkom aan iedereen die digitaal aanwezig is. Hierbij wil ik dan ook de agenda vaststellen.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter: Dat is punt twee van de agenda. Voor FAC-begrippen is deze agenda fors. We moeten een heel aantal punten afhandelen voor het einde van het jaar. We werken als FAC niet met spreektijden. Dus mijn voorstel is om een uur uit te trekken voor het behandelen van de casus en de overige twee uur van deze vergadering de vier geagendeerde Statenvoorstellen te behandelen. Het voorstel is dus om als eerste te starten met de bespreking van de casus risicobeheersing, financieel instrumentarium energietransitie. Voor de leden van FAC en B&E, zodat de commissieleden die speciaal voor dit onderwerp zijn gekomen daarna weer huiswaarts kunnen keren. Is iedereen akkoord met deze agenda? Ja.

3. Mededelingen

De voorzitter: Mededelingen, we zijn aan punt drie toegekomen. Ik zou graag Vincent Janssen het woord willen geven voor een mededeling.

De heer Janssen: Dank u wel, voorzitter. We hebben vorige week donderdag met de met de Randstedelijke Rekenkamer een inspiratiediner gehad. Dat was op initiatief van de Utrechtse leden van de programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer en daarin zijn een aantal thema's rondom het functioneren en de toekomstige ontwikkelingen in Rekenkamer land besproken. Onder andere sprekers waar Pieter Duisenberg, voorzitter van de Algemene Rekenkamer te Den Haag, Jan Jacob van Dijk, voorzitter van de Raad voor de Leefomgeving en de Infrastructuur en Klaartje Peters, hoogleraar aan de Universiteit Maastricht. Er zal een verslag gemaakt worden van die bijeenkomst en ik beveel die alvast op voorhand van harte aan, want er zijn interessante gedachten ook op tafel gekomen omtrent nou, het levendiger krijgen van de verantwoording, de beleidsevaluatie, maar ook de rolverdeling tussen overheidslagen en de positie van de provincie als middenbestuur. Dus dat wilde ik even bij deze gemeld hebben in deze commissie en ik zal zorgen dat als er een verslag komt, dat dat hier ter tafel komt. Of althans bij de rechtsopvolger van de financiële, moet ik dat zeggen.

De voorzitter: Prima. Het komt in elk geval dan bij de geagendeerde documenten of bij de documenten die we zouden kunnen agenderen, afhankelijk van hoe we dat gaan doen in het nieuwe FAC. Dank u wel voor deze mededeling. Verder zijn er geen andere mededelingen, geloof ik.

4. Vaststellen verslag FAC

De voorzitter: Gaan we naar punt vier, vaststellen van het verslag van de vorige vergadering. Maar door een technische fout in het systeem zijn er geen opnamen van alles wat gezegd is voor agendapunt acht. Dat was het concept controle van 2024. Die opnamen zijn ook niet meer te reconstrueren en omdat gewerkt wordt met speech to tekst, zijn de opnamen nodig om tot een verslag te komen. Dus ons verslag is maar van het laatste deel van de vergadering. Wel het grootste deel van de vergadering, maar het is dus niet geheel compleet. Zijn er opmerkingen naar aanleiding van het verslag? Nee. Dan wil ik het verslag hierbij vaststellen.

5. Termijnagenda

De voorzitter: Gaan we naar de termijnagenda. Omdat dit de laatste vergadering van het FAC is als Statencommissie, zal een overdracht plaatsvinden van alle onderwerpen die nog op de termijnagenda stonden, zodat we gaan kijken wat is een punt dat goed is voor de nieuwe FAC-commissie, apolitiek en wat moet naar commissie BEC en hoort bij een politieke bespreking. U wordt hierover nader geïnformeerd. Zijn er nog vragen over de termijnagenda? De heer Janssen.

De heer Janssen: Ja, dank u wel. Op pagina twee staat in nauwe betrokkenheid tussen GS en FAC wordt een voorstel voorbereid met betrekking tot implementatie van beleidsevaluatie. Dat zou najaar 2024 gebeurd zijn, tenminste najaar is nog niet voorbij, maar er zijn geen vergaderingen meer gepland. Dus ik neem aan dat dat niet gaat lukken. Maar meer in algemene zin denk ik, het sluit ook een beetje aan bij de mededeling die je net deed, zou ik wel de behoefte hebben aan een open gesprek hierover en ook even wat inspiratie en ideeën van buiten af halen. Ik denk dat we hier wel best een slag kunnen slaan. Dus ik was gewoon benieuwd wat de stand van zaken is, maar ook even naar de commissie kijkend of de rechtsopvolger daarvan van nou, kunnen we daar zelf ook nog iets aan doen?

De voorzitter: Ja, dus dat betekent een aparte vergadering beleggen voor en de nieuwe FAC en de commissie back met de gedeputeerden en ambtelijke ondersteuning om te praten over hoe we die beleidsevaluaties vorm zouden willen geven.

De heer Janssen: Ik ben in eerste aanleg benieuwd hoe GS nu met dit punt staat en in de tweede aanleg zou ik dan ook echt het gesprek willen aangaan, want ik denk dat dit wel een heel wezenlijk onderdeel is van alle voorstellen die we besproken hebben.

De voorzitter: Ja. Wie mag ik het woord geven? Ja. Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Ja, dank u voorzitter. Op dit moment zijn we bezig met het voorbereiden van een startbrief, die is al in best gevorderd stadium. Daar wordt hard aan gewerkt om ook dit jaar nog te halen. Ik zit even na te denken wat een goede vorm zou zijn, want ik deel ook, even los van het wat hier staat, ik deel dat het goed is om daar met elkaar ook nog eens over door te spreken. Wellicht, maar dat weet ik niet, zouden we zoiets kunnen bedenken om te zeggen we gaan tot 15 januari bij de eerste vergadering bijvoorbeeld met elkaar in een dat we kijken kunnen wij dat in een conceptvorm, wat we wel vaker doen, delen. Dan hebben we een basis liggen, want het gaat over beleidsevaluatie, maar ook de beleidscyclus. Hoe verhouden die zich tot de P&C en management cyclus? Dat we even met elkaar kijken, kunnen we het in zo'n vorm gieten dat we ook dat gesprek even nog de goede positie kunnen geven.

De voorzitter: Bent u daarmee akkoord?

de heer Janssen: Ja, dan wachten we 15 januari en dan kunnen we daar kijken wat de vervolgstappen zijn. Ja.

De voorzitter: Prima. Zijn er verder nog opmerkingen over het verslag? Nee.

6. Actuele vragen

7. Bespreking casus Risicobeheersing financieel instrumentarium Energietransitie FAC/B&E

De voorzitter: De termijnagenda, we gaan veel sneller nog dan ik dacht. Helemaal goed. Dan kunnen we overgaan naar de bespreking van de casus, want er zijn ook geen actuele vragen ontvangen. We zijn dus bij punt zeven aanbelaand, het bespreken van de casus risicobeheersing financieel instrumentarium energietransitie. Met deze bespreking wordt de toezegging ingelost om door middel van casuïstiek met de commissie het gesprek aan te gaan over het inzetten van middelen en de mogelijke financiële risico's die kunnen optreden bij de energietransitie. Deze toezegging komt voort uit de bespreking van het Statenvoorstel inzet middelen versnelling energietransitie in de commissie M&M en de FAC van 29 mei 2024 en de besluitvorming in Provinciale Staten van 26 juni. Gezien het feit dat begin 2025 een Statenvoorstel verwacht wordt over de inzet van de tweede tranche aan middelen, waarbij risico's mogelijk een grotere rol spelen, is het bespreken van de casus van groot belang. Om die reden is de commissie B&E nadrukkelijk uitgenodigd om bij de bespreking van deze casus aanwezig te zijn. Ter voorbereiding op deze casuïstiekbespreking heeft u bij de vergaderstukken de presentatie al ontvangen en de presentatie wordt verzorgd door de heren **Filips** en Roelof. Welkom hier aan tafel. Ik zou u graag het woord willen geven voor de presentatie en wilt u vragen al tijdens de presentatie of liever even wachten tot aan het einde?

De heer **Filips**: Mag ook gedurende de presentatie.

De voorzitter: Als iets niet duidelijk is, dan misschien tijdens de presentatie en dan de discussie misschien aan het einde. Dan wil ik u graag het woord geven.

De heer **Filips**: Oké. Dank u wel. Nog even kort voorstellen, mijnheer **Filips**, financieel adviseur bij het team planning en control en advies en ik heb ook in mijn takenpakket Treasury en vanuit die rol heb ik een betrokkenheid ook bij de ontwikkeling van deze casus. Maar goed, de aanleiding is ook al even genoemd. We gaan ook even inzoomen ook op de mogelijkheden die Provinciale Staten hebben in de beheersing van de risico's rond de inzet van de financiële instrumenten, die ook zijn genoemd, specifiek even rond de versnelling van de energietransitie. En daar is die presentatie ook al even op opgezet. We hebben dus een casus met betrekking tot de ontwikkeling van het duurzame opwekking. Dat is de casus die Roelof zo meteen gaat toelichten. Ik zoom even in op specifiek wat zijn nou de kaders die vastgesteld zijn door de Provinciale Staten die we eigenlijk over deze casus kunnen heenleggen en kijken wat is dan het beeld? Dit is het algemene plaatje wat we even gebruiken voor van hoe zit het nou in elkaar, die kaderstelling, want we zetten natuurlijk heel veel zaken ook op papier. We hebben als je kijkt, we hebben natuurlijk wettelijke regelgeving die ook aanwezig is, waar we mee te maken hebben, maar we hebben ook provinciale afspraken, provinciale regels die we met elkaar hebben vastgelegd. En begint ook met de hoge verordeningen die we hebben. Een belangrijke verordening is natuurlijk de financiële verordening. Ook vanavond staat die op de agenda voor deze FAC. Omdat dat allemaal ontwikkelingen zijn die we daar dan ook in vastleggen. En daaronder hangen veelal nota's die wij gebruiken ook waarin kaderstellende uitspraken in worden opgenomen en belangrijke nota's die we nu ook even gaan gebruiken voor deze casus, is het de nota financieringsbeleid, het treasury statuut en de nota weerstandsvermogen. Er staan ook nog andere nota's in het plaatje geschetst, de reserves die zullen ook de deel misschien wel een raakvlak hebben en de onderhangen vaak om bij een aantal nota's ook meer

uitvoerende afspraken die van belang zijn voor de uitvoering weer van bepaalde nota's. Dus die nota's hebben natuurlijk ook een relatie met de informatievoorziening, zoals wij die natuurlijk ook hebben. En de belangrijke bron van informatievoorziening zijn natuurlijk de P&C-documenten, zoals we die gedurende het jaar ook laten vaststellen. Dat zijn natuurlijk de zaken zoals de programmabegroting, waarin ook paragrafen zijn opgenomen rond specifieke onderwerpen zoals financiering en het weerstandsvermogen en daar komen dan ook die financiële instrumenten, zoals we die ook nu gaan bespreken, zoals een garantiestellingen en geldleningen komen dan ook aan de orde. Het is dan even het algemene deel. Nou gaan we nog even inzoomen op het raamwerk, want net waren dan die nota's al beetje belicht. Als we het nu hebben over de casus en die kaders die daarmee in relatie staan, dan hebben we natuurlijk de financiële verordeningen weer, waarin die kaders op hoger niveau worden toegelicht en die financiële verordening wordt uiteraard door Provinciale Staten vastgesteld en daaronder hangen dan een aantal nota's die ook weer door Provinciale Staten worden vastgesteld, waarin de verdieping zitten van die onderwerpen. Ten eerste is die nota financiering. Zouden we even wat over gaan zeggen in het vervolg, treasurystatuut en de nota weerstandsvermogen. En onder de nota financiering hangt dan weer de uitvoeringsrichtlijnen die wij dan ook intern hanteren en die worden dan vastgesteld door Gedeputeerde Staten en onder een nota weerstandsvermogen zit dan weer een kader risicomanagement en daar spreekt u vanavond ook nog over in de commissie FAC. Dat is weer het algemene deel en deze financiële instrumenten hebben een soort garantiestelling en geldleningen. Waar we het nu over hebben, die hebben hier een raakvlak mee, omdat daar hier, in deze nota's, het nodige over wordt gezegd. Dan beginnen we eigenlijk met die eerste nota, dus de nota financieringsbeleid en daaraan gekoppeld die uitvoeringsrichtlijnen. We gaan niet heel uitgebreid op alle artikelen in, maar in de in de nota financieringsbeleid staan eigenlijk bepalingen waar we mee te maken hebben als we het hebben over bijvoorbeeld het verstrekken van geldleningen of garantiestellingen. En de casus die Roelof straks gaat toelichten, gaat specifiek daarop in. Het gaat om een om een geldlening van richting ontwikkelfonds. Het is even goed om die nog even langs te lopen. Wat zijn nu de algemene kaders die belangrijk zijn voordat we eigenlijk gaan starten in de details. Er moet sprake zijn van een publiek belang. Publiek belang is natuurlijk van het moet goed zijn voor de inwoners van de gewezen provincie, de inzet van de financiële instrument. En of er nou sprake is van publiek belang, dat bepaalt Provinciale Staten zelf heen. Veelal kent natuurlijk wel zijn basis, dat is natuurlijk het beleid wat wij voeren rond deze casus, energietransitie en die doelstellingen die er zijn bepaald door Provinciale Staten, komen we natuurlijk dan weer terug in diverse andere documenten, zoals bijvoorbeeld belangrijk de programmabegroting waarin de doelstellingen nog eens een keer worden geformuleerd. En dan ga je daar natuurlijk daarmee aan de slag en dan ga je natuurlijk kijken van, hoe bereiken we dan die doelstellingen? Een financieel instrument om die doelstelling te bereiken kan dan zo zijn het geven van zo'n lening aan zo'n ontwikkelfonds. Of dat zo is, bepaalt u zelf. Dat is natuurlijk ook de toets die ook Provinciale Staten zelf daarin maakt. Nou, dan moeten we, als we zo'n instrument gaan inzetten, moet er sprake zijn van marktfalen. Dat wil zeggen dat externe partijen niet of onder hele bijzondere omstandigheden daarin kunnen gaan springen om die financiering te regelen naar betrokkenheid van andere partijen noodzakelijk. Nou, veelal willen we natuurlijk ook als provincie zo'n instrument gaan inzetten om andere partijen ook daar de prikkel te geven om daar ook in mee te gaan, omdat er natuurlijk gezamenlijke doelstellingen zijn. Nou, in dit geval ... is daar sprake van, financiering door het Rijk, het ministerie van Economische Zaken bijvoorbeeld, die zit dan ook op dit of nu ministerie van Klimaat, die doet dan ook aan dit soort inzet van instrumenten en gezamenlijk kun je dan een grote fonds vormen om daarmee het doel te gaan bereiken. Nou, de volgende financiële dekking voor het instrument, lijkt me logisch, als je natuurlijk instrument inzet en er zijn lasten aan gemoeid, moet je die natuurlijk wel kunnen dragen ook in je provinciale begroting. Als we een instrument inzetten, mag er niet sprake zijn van staatssteun. Dus daar zijn natuurlijk allemaal strenge regels voor, met name Europese regelgeving. Nou, die worden ook getoetst intern als we een instrument gaan inzetten. Dat is zoals eerder gebeurd in het verleden toen wij ook aan het Ontwikkelfonds

een subsidie verstrekke, daar vindt ook een toetsing plaats, van is er sprake van staatssteun. En dan een belangrijk onderdeel is de risicoanalyse. Want als je natuurlijk een instrument inzet zoals een geldlening, in dit geval voor een ontwikkelfonds, kunnen mogelijke risico's aan verbonden zijn of er zijn gewoon risico's aan verbonden en die moet je natuurlijk ook tegen het licht houden en ook analyseren en vaststellen van zijn die risico's beheersbaar en zelfs ook aanvaardbaar. In de besluitvorming in juni is toen ook gezegd, wij gaan een risicoreservering toepassen en daar is toen een speciale bestemmingsreserve nog voor gevormd rond dat besispunt. Dit is dan eigenlijk de hoofdlijn vanuit de benadering, vanuit die kaderstelling vanuit de nota financieringsbeleid en daar hangen dan ook weer specifieke bepalingen onder die we dan ook gaan toepassen op het specifieke geval van deze casus. En dan zit er ook gelijk de link ook naar het volgende, want we hebben natuurlijk ook het treasurystatuut en treasurystatuut, ik ga even door naar de volgende sheet. Als u zegt, nee, ik wil nog even een reactie geven, hoor ik het graag.

De voorzitter: Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, dank u wel. Toen die nota financieringsbeleid werd aangenomen, volgens mij in 2020, is er vanuit de VVD, maar gesteund door heel veel andere fracties, een amendement ingediend en aangenomen. En dat ging over een aantal extra waarborgen die we wilden hebben, maar dat gold met name voor fondsen, dus ik weet niet in hoeverre dit ook dan die diezelfde voorwaarden, dit gaat natuurlijk om een lening die je uitzet, maar het ging bijvoorbeeld ook om tussentijdse evaluaties, maar ook dat er altijd een soort einddatum aan zo'n financieringsmogelijkheid zou moeten zitten, wordt ook op die voorwaarden ook getoetst. Dus voldoet dit voorstel ook aan die voorwaarden? Dat is eigenlijk de vraag, kort samengevat.

De voorzitter: Mijnheer **Filips**.

De heer **Filips**: De lening, want het gaat nu even over de lening van het Ontwikkelfonds, die voldoet in die zin aan de voorwaarde dat er inderdaad een revolverend karakter aan verbonden is. Want dat was ook het doel van die lening. Er zit een einddatum aan verbonden, Roelof, ik kijk ook even naar jou. En de voorwaarden die wij daaraan stellen en de inrichting van die lening, dat leidt ook tot het opstellen van een geldleningsovereenkomst die we gaan afsluiten dan op het moment dat het besluit wordt geëffectueerd. En daar vindt dan ook die toetsing plaats op die onderdelen die we hebben afgesproken. Dus dat is natuurlijk op de onderdelen, ook de kaders die ik net heb geschetst. Dus in die nota financieringsbeleid en daar hoort dan ook de aspecten bij rond die revolverende fondsen. En dat betekent ook dat we dan in de informatievoorziening daar ook aandacht aan moeten gaan besteden, zoals ook is afgesproken middels dat amendement. Dan ga ik door met ook met de volgende sheet, want dat zit ook een beetje in het verlengde.

De voorzitter: Ik heb nog een opmerking van de heer Van den Dikkenberg.

De heer ...: Excuus.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, dank u, voorzitter. Als ik hem heel concreet maak, dan zit er bijvoorbeeld een governancestructuur en dergelijke in dat amendement van de VVD en die misten wij een beetje in het Stratenvoorstel zoals die voorlag rondom energie. Klopt dat dat dat dan op onderdelen toch niet helemaal volgens revolverend fonds is weggezet, want ik probeer een beetje te duiden het antwoord van net.

De voorzitter: De heer **Filips**.

De heer Filips: Kijk, de geldleningen, de governance, in die zin gaat die werken dat wij natuurlijk een geldlening gaan verstrekken aan de stichting Nationaal Groenfonds. Die gaat natuurlijk, maar die vormt daarmee het fonds, samen met de andere partijen die daarin participeren, vanuit stichting Nationaal Groenfonds, die gaan dan de leningen, de revolverende geldleningen verstrekken, ook aan de met name de energiecorporaties. Dus ook misschien dat Roelof dat zo meteen kan aanvullen hierop. Die partij, wat een professionele partij is, die voeren natuurlijk eigenlijk in de strekking van wat wij in de kaders zoals wij die hebben afgesproken, voerde die gewoon die hele regelingen uit. En daarmee voldoen we denk ik wel aan de strekking en de kaders zoals we die ook met Provinciale Staten hebben afgesproken. Dat is ook even mijn beeld van deze situatie.

De voorzitter: Ja en wellicht verder in de presentatie past u dat inderdaad toe, wanneer de casus even besproken wordt. Misschien dat dan al een aantal vragen beantwoord worden of weer nieuwe vragen opgeworpen worden. Maar die kunnen dan misschien dan gesteld worden, nadat de casus is beantwoord.

De heer Filips: Wat ik nu even schets, is natuurlijk het kaderstellende deel. En dan gaat we zo, gaat Roelof zo meer inzoomen ook met name ook op die risicoanalyse die hieraan verbonden is en wellicht kan hij daar ook de link leggen met wat nu besproken wordt. Even kijken hoor, even kijken. Pijltje, krijg niet even de volgende sheet te pakken. Nog even, treasurystatuut, zoals ik net al zei, wij hebben natuurlijk de nota financieringsbeleid en wij hebben treasurystatuut. Als je natuurlijk de stukken leest, daar zit ook wel een stuk overlap in. We gaan dat ook nog eens een keer op een ander moment daar ook even over spreken. In dit treasurystatuut zijn ook bepalingen opgenomen, kaders rond het verstrekken van borgstellingen, garantiestellingen en leningen, waar we het nu ook over hebben. Dus daar zit ook een overlap, wel een overlap in de zin van eigenlijk dezelfde uitgangspunten zoals die in de nota financieringsbeleid zitten. Ik licht er nu ook even eentje uit, dat als het gaat om het verstrekken van geldleningen, dat er een plafond geldt van 20 miljoen. Nou, we zitten wel, als we nu even op de balans kijken, hebben nu uitstaande geldleningen staan van zo'n 4,5 miljoen, even naar balansdatum van begin van dit jaar. Dus het voorstel wat er nu voorligt, valt in ieder geval binnen dat plafond. Mocht het plafond worden bereikt, kan GS altijd nog een voorstel voorleggen aan Provinciale Staten om dat plafond weer te verhogen. Dat geldt ook voor als het gaat om bijvoorbeeld garantiestellingen. Dus het treasurystatuut heeft een overlap en vult ook aan met hetgeen van de kaders die ook afgesproken zijn in de nota financieringsbeleid. Dit is even wat ik op die sheet heb staan, dus even met kleine lettertjes, maar dat zijn eigenlijk de bepalingen die in artikel 16 staan en er zijn daar daarna ook nog wat aantal andere bepalingen die ook in het verlengde liggen van de als het gaat ook om garantiestellingen en geldleningen. Dus dit vormt eigenlijk ook de meetlat voor het uitvoeren van alle instrumenten zoals wij die moeten toepassen of willen gaan toepassen, moet ik zeggen. En dan hebben we laatste nota die ook een raakvlak heeft met de nota en specifiek dan ook natuurlijk met de risicoanalyse en dat is de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing en die vormt dan samen ook met het kader van het risicomanagement vormen die dan de kaders als het gaat ook om de beheersing van risico's en het in beeld brengen van de risico's. Dus het gaat ook om de onzekerheden die verbonden zijn aan het behalen van de doelstellingen. En daarvan is ook tegenover die risico's die je natuurlijk inventariseert en die je ook op bepaalde manier waardeert, hoe groot is nou de kans dat zo'n onzekerheid voordoet? Daar hebben we dan het weerstandsvermogen voor. Oorspronkelijk stond ook in het voorstel van juni dat daar aan die reserve, want we hebben natuurlijk een reserve weerstandsvermogen, dat daar ook een dotatie zou worden gedaan. Dat is toen in de besluitvorming natuurlijk ook een amendement op ingediend en van vastgesteld om daar een aparte bestemmingsreserve voor te gaan vormen.

De voorzitter: Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Ja, dank. Ik begrijp de onderste regel van deze sheet niet, want daar staat dat risico's worden opgenomen als de kans kleiner dan 50 procent is, ik zou denken groter. Maar dat ligt waarschijnlijk aan mij.

De heer Filips: Even kijken. Als de kans kleiner worden, groter worden. Dan ben ik zelf even in de veronderstelling, groter dan 50 procent. Groter dan 50 procent, ja, als het groter dan 50 procent is, dan moet je het eigenlijk gewoon regelen gelijk in de begroting. Dus als de kans er is van, dan is het geen risico meer, dan is de kans zo groot dat het echt gaat gebeuren. Dan moeten we echte maatregelen ook gaan nemen, bijvoorbeeld in de begroting door daar de financiën daarop bij te stellen. Dat is eigenlijk de En is het dan kleiner, dan zeggen we oké, dan is het risico aanwezig, maar dan heb je dan nog je risicoreserve daarvoor. Dit is eigenlijk misschien wel een beetje beknopt, de paraplu van de kaders die wij daar hebben. Dus eigenlijk de overall diverse nota's en dan gaan we nu eigenlijk wat inzoomen met die kaders ook op de risicoanalyse die belangrijk is ter onderbouwing van de casus. Want uiteindelijk gaat het daarom en wat is dan het beeld die we dan kunnen neerzetten? Dan geef ik het woord aan Roelof.

De voorzitter: De heer Roelof, aan u het woord.

De heer Mulder: Dank je wel. Ja. Ik zal eerst even iets vertellen over die ontwikkeling, want eigenlijk staat die op sheet negen en staat er nog een sheet voor. Maar dan spring ik zo wel even terug, want ik denk dat het handig is dat we even wat context begrijpen. Nou, het plan FIVET, dat zijn de financiële instrumenten, versnelling energietransitie, u hopelijk bekend. En binnen dat kader hebben we gesproken over een vijftal instrumenten en een van die instrumenten bespreken we vandaag en dat is een ontwikkelfonds en dat ontwikkelfonds zetten we op omdat we energiecoöperaties willen helpen met financiering van het voortraject van duurzame opwek. Er zijn in de provincie Utrecht op dit moment ongeveer veertig projecten in ontwikkeling die wachten op financiering en we hebben met elkaar vastgesteld dat we graag willen dat er lokaal eigendom is op duurzame opwek. Dat is heel mooi, maar dat zijn over het algemeen energiecollectieven die niet over heel veel financiële middelen beschikken. En willen we onze restdoelen halen, dan zullen we ze dus een beetje op weg moeten helpen. Daar is dit geld voor bedoeld. Die energiecoöperaties kunnen dan een leenovereenkomst sluiten met een fonds. Daar komen we zo meteen nog even op. Dus het Groenfonds. Daar worden afspraken gemaakt over de aflossingen, over opslagen. Ik zie een vraag.

De voorzitter: Ja, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Dank u wel, voorzitter. Even voor de goede orde. Ik denk dat ik het antwoord weet, maar ik wil het toch graag even zeker weten. Ik neem aan dat die minimaal 50 procent lokaal eigendom per project is en niet over het hele verhaal.

De heer Mulder: Ja, het is per project. Dus daar worden afspraken gemaakt over de aflossing, over opslagen, eventueel kwijtscheldingen, overdracht van leningen en ook het beëindigen van een lening overeenkomst. Het doel is dat die ontwikkelkosten uiteindelijk worden meegefinancierd op het moment dat het project echt doorgang vindt. Dus als het een goede voorbereiding is geweest en er gaat iets gebouwd worden, dan wordt het project gefinancierd en worden de ontwikkelkosten meegefinancierd. Dan wordt het geld wat er geleend is, weer teruggestort naar het fonds, met een opslag voor de afdekking van de risico's die het fonds gelopen heeft. En ook de kosten die het fonds gemaakt heeft om die lening te verstrekken. En als dat geld dan weer terugbetaald is, dan bestaat dat fonds nog. Dus dan kan er weer ingezet worden op een volgende lening. Dat is eigenlijk hoe het instrument op hoofdlijnen werkt.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Waar moeten we dan aan denken bij die opslag voor die afdekking van het risico van het fonds?

De heer Mulder: Ja, daar kom ik nog even op. Ik weet niet of dat al gelijk de volgende sheet is. Nee, maar ik kom daar zo nog op. Ja. We hebben bij de bespreking van dit onderwerp ook nog een aanvullend memo aan u gestuurd op 17 juni 2024, om wat meer duiding te geven bij de risicoanalyse die had plaatsgevonden. Een risicoanalyse toen nog op hoofdlijnen omdat we nog niet zover waren dat we al een lening overeenkomst hadden. Maar we wisten al wel het een en ander, namelijk we doen dit al een paar jaar, drie jaar om precies te zijn, via het Nationaal Groenfonds. Dat is een grote ervaren professionele fondsbeheerder die veel publieke gelden beheert en uitzet. Het huidige fondsvermogen is 2 miljoen en dat wordt geleverd door de provincie Utrecht en het Rijk. Dus voordat we de 5 miljoen daaraan toevoegen, is dat nu een fondsvermogen van 2 miljoen, wat ook helemaal uitgezet is. Het Rijk heeft een first-loss lening verstrekt van 1 miljoen euro. Dat betekent dat als er straks tekorten zouden zijn omdat er leningen niet terugbetaald worden of omdat beheerkosten hoger zijn dan vergoedingen die we daarvoor ontvangen, dat het Rijk daarvoor als eerste de portemonnee trekt. De provincie heeft indertijd een subsidie verstrekt van 1 miljoen euro. In het gesprek wat er nu plaatsvindt met het Groenfonds over deze nieuwe lening overeenkomst kijken we ook hoe die subsidie ingezet wordt, of dat ook een soort first-loss lening kan worden bijvoorbeeld, maar vooralsnog is dat een subsidie. We hebben drie jaar ervaring. In die drie jaar zijn al een aantal trajecten opgestart, gelukkig zijn er nog geen trajecten gestrand en daarmee niet terugbetaald en moesten afgeboekt worden. Dus dat is goed nieuws. Er zijn ook nog geen trajecten helemaal tot ontwikkeling gekomen en al gefinancierd door de bank, al zijn we wel bij twee trajecten daar heel dichtbij. Dus we hopen binnenkort de eerste successen daarin te kunnen melden. Nou, er is dan sprake van een risico-opslag, die de verliezen op de leningen compenseert of deels compenseert, de te financieren projecten bevinden zich wel allemaal in een onzekere fase. Uiteindelijk weten we niet of ze doorgaan. En er is ook geen onderpand, want er wordt alleen maar papier geproduceerd. Dus dat is allemaal van invloed op het risico. Nou, in de bespreking die u heeft gehad, heeft u in een amendement aangegeven dat u heeft aangegeven van laten we nou niet een voorziening nemen en die toevoegen aan het weerstandsvermogen, maar een specifieke voorziening maken, een reservering maken, bestemmingsreserve, financieringsinstrumenten, energietransitie. En als we die niet helemaal nodig hebben, dan kan dat geld terugvloeien en opnieuw ingezet worden voor andere financiële instrumenten. Dus dat komen we zo meteen ook nog tegen. Dan ga ik even naar die sheet acht die ik net overgeslagen had. Want met het feit dat we al best wel veel ervaring hebben in de afgelopen drie jaar, hebben we ook al wat risicomaatregelen in het instrument kunnen implementeren die best wel van grote waarde zijn. Het eerste is dat er misschien wel voor een ontwikkeling 300 duizend euro aan voorbereiding geld nodig is, maar dat je dat natuurlijk niet vanaf dag één allemaal nodig hebt en dus ook niet vanaf dag één allemaal hoeft over te maken naar een energiecoöperatie. Dus we hebben nu een proces bedacht in zes stappen, waarin stap voor stap een financiering wordt geleverd voor een deel van dat hele voorbereidingstraject. Nou, daarmee mitigeren we de risico's ook, te meer omdat eigenlijk in de laatste stappen de grootste vermogensvraag zit. Dus dan weten we ook al heel veel over de kans van slagen en dan weten we ook zeker dat we niet heel veel geld al uitgeleend hebben zonder goed zicht te hebben op de risico's. Nou, we hebben ook in de lening overeenkomst opgenomen dat er als er wijzigingen zijn in het beleid of in de plannen, dat er ook wijzigingen kunnen komen in het lening beleid. Dus daarmee hebben we flexibiliteit ingebouwd en kunnen we ook risico's beheersen en we hebben al een bestaand kwartaalrapportage systeem vanuit het fonds management wat ons op de hoogte houdt van de voortgang van de projecten, de uitgezette leningen, de mate van defaults en terugbetalingen. Dus wat dat betreft zijn er al wat zaken geïmplementeerd die ook helpen om risico's te mitigeren. Dan komen

we nog even wat dieper de casus in. We hebben voorgesteld ook even aan wat mensen de commissie naar aanleiding van de vragen die gesteld zijn van hoe zullen we deze casus bespreken? We hebben zelf een reële inschatting, denken wij, gemaakt van het risico en we hebben twee tegenwindscenario's bedacht om eens te kijken van wat gebeurt er dan in die twee tegenwindscenario's met de risico's en de financiën van de provincie? Een beetje een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid, want de werkelijkheid is altijd weerbarstig en complex. Maar dit is wel een aardig beeld, denken wij, van hoe dit gaat lopen? Wij weten dat er voor de komende jaren 16 zonprojecten en 20 windprojecten bij de energiecoöperaties in beeld zijn. Er is ook een koepel van energiecoöperaties, dus die heeft daar goed zicht op. We weten ook dat 40 procent van het geld wat we dan beschikbaar hebben, dat dat nodig zal zijn voor zonprojecten. De zonprojecten gaan wat sneller in door de ontwikkelingsfase. Dat is ongeveer drie jaar. Daarom zijn we nu ook met de eerste afrondingen bezig ook die ik net al noemde. En daarna komt dat geld weer beschikbaar en gaan we weer andere zonprojecten daarvoor financieren. We denken dan dat we gedurende de looptijd tot 2039 van deze lening het geld drie keer kunnen gebruiken voor zonprojecten. Windprojecten zijn duurder, hebben ook een langere doorlooptijd. Nou, ik denk dat u allemaal begrijpt waarom het is, het is een complex traject met veel meer overleg in de voorfase. Daardoor een stuk duurder, ze duren langer en het geld kunnen we dan maar twee keer uitzetten. Maar dat is ook nog mooi, want dan revolveert het ook nog een keer. Dat wordt dus in fases uitgezet. Dat staat dan in de vierde bullet, het is een beetje technisch hoe dat dan weer terugkomt, maar uiteindelijk in 2039 is dan het geld allemaal weer terug, in 2037 al vanuit zon en 2039 vanuit de windprojecten. En dan uw vraag over die opslagpercentage. Voor die driejarige trajecten is dat 24 procent en voor het zeven jaar traject voor wind is dat 33 procent. Zult u misschien zeggen van dat lijkt heel goedkoop voor zeven jaar of dat lijkt heel duur voor drie jaar. Maar dat heeft te maken met die fasering die ik net al aangaf. Eigenlijk zit het zwaartepunt van de financiering in het laatste deel van het financiering traject en het voorbereidingstraject. Dus daar wordt ook relatief veel betaald in dat laatste deel en dat leidt tot deze twee percentages, wat op zich nog best wel forse percentages zijn. De kosten voor het beheer die we aan het Groenfonds moeten afdragen, zijn 100 duizend euro per jaar.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Waar zitten die kosten in? Het lijkt me nogal veel geld.

De heer Mulder: Ja, dat is een fondsmanager. Er worden analyses gedaan op het krediet. Dus op het moment dat er een lening aangevraagd wordt, dan wordt er ook wel goed gekeken van is dit überhaupt een kansrijke lening, dus daar vindt een analyse plaats, dat kost geld en het hele fonds als zodanig wordt beheerd, daar wordt over gerapporteerd, er zijn kosten en bankkosten. Er moet gewoon geld overgemaakt worden. Dus dat zijn de operationele fondsbeheerkosten. En omdat we van het Groenfonds gebruikmaken, zijn die kosten relatief laag. Omdat het lijkt veel, maar in het fondsbeheer is het relatief laag.

De voorzitter: Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja. Ik heb een andere vraag. Zijn in het kader van die lening zijn er ook afspraken gemaakt over dividenden. Want ik weet dat een aantal van die energiecoöperaties bewust ook beogen juist om dat lokaal eigenaarschap en lokaal draagvlak te vergroten om de opbrengsten ook ten goede te laten komen van de gemeenschap. Maar daar zit natuurlijk wel een rare samenloop in als je aan de ene kant zegt van, we hebben provinciaal geld nodig, een lening tegen zachte voorwaarden om het van de grond af te krijgen, terwijl je aan de andere kant dividend zou. Dus hoe is daarover nagedacht? En ik zeg niet op voorhand dat ik tegen dividenduitkering ben, maar is gewoon een vraag.

De heer Mulder: Ja. Deze lening gaat natuurlijk alleen maar over het voorbereidingstraject en in die zin, het is wel een lening die wij verstrekken die je waarschijnlijk niet zomaar bij een bank krijgt, omdat er geen onderpand is, maar het is wel een lening waar ook de kosten van het krediet wel gewoon in verdisconteerd zitten en ook de risicokosten wel in verdisconteerd zitten. Daarna wordt er gebouwd en de hele bouw en exploitatie financieren wij niet. Dus wij financieren alleen het voortraject.

De heer Janssen: Bij realisatie, dus op het moment dat die windmolen er staat, die turbine, dan komt het geld terug en niet al eerder als die gaat draaien?

De heer Mulder: Ja, op het moment dat er besloten wordt dat die gebouwd gaat worden, dus alle voorbereidingen, vergunningen, bewoners, iedereen akkoord, dan gaan we financieren, dan zegt de bank nu durf ik wel en dan komt het geld terug naar het fonds.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Ja. Dan is eigenlijk de conclusie dat die 24 procent of die 33 procent opslag door de bank eigenlijk wordt gefinancierd of niet?

De heer Mulder: Ja, de bank betaalt hem, maar het is natuurlijk voor rekening en risico van degene die onderneemt en dat is in dit geval de energiecoöperatie, maar inderdaad, de bank betaalt dan waarschijnlijk terug, tenzij de energiecoöperatie op een andere manier. Misschien hebben ze dan wel gecrowdfund en zijn de bewoners ingestapt. Dat kan natuurlijk ook heel goed.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Niet mijn specialiteit hoor, maar om even te kijken of ik het begrijp, is het nou zo dat wij eigenlijk niet financieren, maar dat we vooral garant staan?

De heer Mulder: Nee, we financieren wel echt, tenminste, het Groenfonds financiert wel echt, dus die maakt echt geld over omdat er dan vervolgens expertise ingehuurd kan worden, voorbereidingskosten gemaakt kunnen worden, dus we staan niet alleen maar garant en wij als provincie verstrekken ook echt in dit geval geld aan dat Groenfonds. Het is niet zo dat wij zeggen van nou, Groenfonds, wij staan garant, ga maar ergens geld halen en je kunt het goedkoper krijgen omdat wij garant staan. Dat doen we ergens anders wel, bijvoorbeeld bij het Energiefonds Utrecht. Daar hebben wij een garantstelling afgegeven aan de BNG en daar maken wij niet echt het geld over naar het energiefonds, maar hier gaat het echt om een storting van 5 miljoen euro aan het fonds.

De voorzitter: Mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ja, dank voorzitter. Maar begrijp ik het dan uiteindelijk ook goed dat het fonds bepaalt of iets wel of niet te risicovol is? Of rapporteert het fonds alleen aan de provincie van wij schatten het risico zo en zo en dan mogen jullie beslissen of het wel of niet doorgaat?

De heer Mulder: Nee, dat doet het fonds inderdaad voor ons. Ja. Dat Groenfonds is wat dat betreft echt een gerenommeerd fonds die al die expertise in huis heeft, meer dan wij dat hebben.

De voorzitter: Ja. Mijnheer De Hartog, we hebben nog zes scheets. Ik denk dat we misschien door alle scenario's ietsje sneller heen kunnen. Dit zijn belangrijke vragen, maar ik wil u er alleen even op wijzen. Mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Het voelt voor mij dan een beetje, kijk, we hebben natuurlijk een aantal verschillende fondsen, bv's en her en der en mijn zorg is altijd een beetje dat de controle vanuit de gekozen volksvertegenwoordiging dan minder is. Voor mij klinkt het dan als gechargeerd, maar ik hoop dat u mijn zorg kunt wegnemen, is dat uiteindelijk de mensen die bij het fonds werken bepalen of wij X-geld gaan uitgeven aan X-projecten. Ja of nee. Klopt dat of hebben we daar ook nog een zegje in?

De heer Mulder: Nou, we hebben wel overeenkomsten waarin staat wanneer er wel en wanneer er niet, waarvoor dat geld wel en waarvoor het geld niet gebruikt mag worden. Maar het professionalisme om risicoanalyse te maken en op basis van een goede risicoanalyse wel of geen lening te verstrekken aan een individueel project, ligt wel bij het Groenfonds en hebben we in die zin wel uitbesteed, waar we dan vervolgens elk kwartaal een rapportage over krijgen. Of we vinden dat het fonds zijn werk goed doet.

De voorzitter: U kunt verdergaan met de presentatie.

De heer Mulder: Ja. Kijk, ik sta al op de sheet. Nou, het scenario waarvan wij het meest logisch zouden vinden dat dit ongeveer uit gaat pakken, is dat niet elk ontwikkeltraject in de markt leidt ook tot een daadwerkelijke ontwikkeling van een duurzame opwektraject. Dat weten we omdat het al heel vaak gebeurd is, zowel collectief als privaat. Dus wij houden rekening met 87,25 procent succes rate. Nou, als je dat doorrekent op dit fonds, dan gaan we die 5 miljoen die wij nu gaan lenen aan dat Groenfonds, die wordt gedurende de looptijd dan twee en een beetje keer uitgezet. Er wordt in totaal 11,7 miljoen euro uitgezet aan leningen. Aan aflossingen en opslagen, ontvangen we dan terug 13,6 miljoen. Dat zou meer zijn als het 100 procent is. Dan heb je een hoger bedrag wat je krijgt, maar dat is niet zo. Het wordt 13,6 miljoen normaal gesproken. Van de zestien zoninitiatieven die er dan zijn geweest en twintig windinitiatieven zijn er dan veertien doorgegaan voor zon en zeventien voor wind, dus er zijn twee zontrajecten gestrand in de ontwikkelfase en drie windtrajecten gestrand in de ontwikkelfase. Wat we aan risico-opslag hebben ontvangen is 3,3 miljoen euro. We hebben afschrijvingen gehad op de leningen voor 1,4 miljoen euro. Dat is het geld wat we dus in het traject hebben gestoken, wat uiteindelijk niet tot een ontwikkeling komt. En er is 14 jaar lang een ton besteed aan het beheren van het fonds. Als je dat allemaal bij elkaar optelt, dan houden we in 2039 0,5 miljoen euro over. We hebben iets meer teruggekregen dan dat we hebben geïnvesteerd en dat valt dan terug in de algemene middelen van de provincie Utrecht. Dus dit is het scenario waar we voor gaan en waar we op hopen. Nou, als we wat tegenwind krijgen, dan gaan wij in eerste instantie, we gaan zo nog naar een hele zware tegenstorm, een beetje de wind van vandaag, maar dit is nog een milde tegenwind. 20 procent valt af, 80 procent is succesvol. Dat betekent dat je in een tweede ronde al wat minder uit kunt zetten. Dus je ziet ook dat je in totaal uitgezet vermogen dan lager uitkomt, want na dat eerste rondje komt niet alles terug. In totaal wordt er dan nog 10 miljoen euro afgelost. Wat er lukt, van de 16 zon zijn er 13 gelukt en van de 20 wind zijn er 16 gelukt. We hebben ontvangen nog een risicopremie van 2,3 miljoen euro, dus dat is wat minder als wat we net kregen. We hebben wel meer afschrijvingen en het fondsbeheer is nog steeds 1,4 miljoen. Dat betekent dat wij 0,9 miljoen tekortkomen. We houden 4,1 miljoen over onderaan de streep. Nou, dan hebben we het geluk dat het ministerie EZK heeft gezegd van wij verstrekken een first-loss lening van 1 miljoen euro. Dus die 1 miljoen euro mogen we eerst gebruiken om de defaults te dekken en de beheerkosten te vergoeden. En dat betekent dat wij als provincie in 2039 alsnog 5 miljoen euro terugstort krijgen. Dus ook met een beetje tegenwind gaat dit allemaal nog wel goed.

De voorzitter: Ja, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ja, ineens raakt die in de knoop in mijn hoofd. Want volgens mij stond op een van de eerste scheets, misschien wel de eerste, dat we twee windprojecten per keer kunnen uitzetten. Dus dat moeten we dan acht keer doen om aan zestien te komen.

De heer Mulder: Nee, we doen er wat meer tegelijk hoor. Ik weet niet waar u dat heeft gelezen, maar volgens mij doen we er wat meer tegelijk.

De heer Adriani: Oké, want hoeveel doet u er tegelijk?

De heer Mulder: Nou, we doen de helft tegelijk, dus wij lopen twee rondjes van 10 projecten.

De heer Adriani: Dan heb ik dat verkeerd begrepen, want ik vroeg mij af als je maar twee projecten tegelijk kunt doen, hoe je dan tot 80 procent succesvolle ontwikkeling kunt komen.

De heer Mulder: Twee rondes. Ja. Nou, dan gaan we toe naar tegenstorm, oftewel 60 procent van de trajecten gaat mis en dan gaat er van alles spelen. Want wat we gaan doen, kijk we merken natuurlijk, als het zodanig misgaat, bij de eerste ronde uitzettingen merken we al dat het in die projecten, waarvan ik net zei van er zitten zes stapjes in, dat het hier en daar begint tegen te zitten. Dus wij zetten een eerste rondje uit en dan zijn we vier jaar verder en dan hebben we gemerkt dat we van de zes zonprojecten die we hebben uitgezet, dat er maar twee zijn gelukt en we hebben dan ook waarschijnlijk al een heel goed beeld van hoe het gaat bij die windprojecten, of dat we daar met dezelfde problemen te maken krijgen. En wat ik al aangaf in het begin, we hebben lening beleid waarbij wij zeggen met elkaar van ja, als de omstandigheden heel erg veranderen om wat voor reden dan ook, duurzame energie niet meer kansrijk is, bijvoorbeeld vanwege prijsontwikkeling in de markt of de netcongestie die nog veel gekker wordt, waardoor je helemaal niets meer terug kan leveren aan het net. Of nou ja, u noemt het maar, kernenergie die morgen in één keer aangaat en niemand meer iets anders nodig heeft. In dat soort gevallen hebben we dus mogelijkheden om die leningvoorwaarden aan te passen, leningen stop te zetten et cetera. Dus dat betekent in dit geval dat we eigenlijk na vier jaar de stekker uit dit lening instrument trekken. Nou, wat hebben we dan uitgezet? 2 miljoen euro hebben we uitgezet. In totaal krijgen we dan 0,6 miljoen euro nog terug uit twee trajecten die wel gelukt zijn. Aan opslag hebben we dan 0,1 miljoen binnen. Dat is zo'n beetje niets. Dus we hebben heel veel afgeschreven, 1,4 miljoen van die 2 miljoen en we hebben 4 jaar lang een fondsmanager die we moeten betalen, dus dat kost ook 400 duizend. Dat levert ons dan een negatief saldo op van 1,8 miljoen na 4 jaar. Gelukkig hebben we dan nog de first-loss lening van EZK, die dekt 1 miljoen en die andere 0,8 miljoen zullen wij voor onze rekening moeten nemen. Heeft u besloten dat er een bestemmingsreserve financieringsinstrumenten energietransitie wordt opgericht van 1,25 miljoen? Die spreken we dan aan. Dus daar halen we 0,8 miljoen uit om dat verlies te dekken, zodat er op de lopende rekening eigenlijk geen verlies is.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Vraag over die first-loss lening, zit daar rente op? Moet je daar nog iets extra over terugbetalen ook of niet?

De heer Mulder: Die first-loss lening wordt niet aan ons verstrekt, maar die wordt aan het Groenfonds verstrekt. Die betalen daar, dacht ik, geen rente over, maar dat weet ik niet helemaal zeker. Maar dat is voor onze casus gelukkig niet relevant.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Komt er zo ook nog een gitzwart scenario?

De heer Mulder: Nou ja, nee, maar die kunnen we wel met elkaar bespreken hoor, dat gitzwart scenario.

De heer Adriani: Waar is dan die resterende 450 duizend euro voor die we nu in de reserve gestort hebben?

De heer Mulder: Dat is dat een goed punt. Wij zijn nu bezig met de afronding van de lening overeenkomst en het punt dat u heeft gemaakt met dat amendement zal ervoor zorgen dat wij begin 2025 met een voorstel komen, dat we zeggen van we hebben alle risico's doorgerekend. En wij denken dat 1,25 miljoen niet noodzakelijk is om in die bestemmingsreserve te houden. En in de geest van uw amendement zouden we dan voorstellen om dat weer terug te storten, maar dat willen wij pas doen als we definitief de lening overeenkomst en de risico's hebben doorgerekend.

De voorzitter: Mevrouw Kooij.

Mevrouw Kooij: Dank u wel. Dit zwarte scenario gaat uit dat we dat zwarte scenario in de eerste fase al best vroeg zien aankomen. Stel, we hebben de eerste ronde zeer succesvol, maar de tweede ronde gebeurt dat weer. Hebben we dan weer zo'n noodklep?

De heer Mulder: Ja, in principe houden we die noodklep, maar stel nou eens dat we naar dat gitzwarte scenario toe zouden gaan. We zouden dus nog extra ruimte hebben ook vanuit die reserve die we hebben, dus daar zit nog 0,5 miljoen over als het zwarte scenario een gitzwart scenario wordt. Daarna wordt het in die zin vervelend dat het programma energietransitie dan moet gaan ... op de programmabegroting. Dus wordt het nog erger dan dit, nog zwarter dan gitzwart. Dan gaat volgens mij de programmabegroting voor energietransitie daar last van krijgen. Ja. Maar daar hebben we gelukkig heel veel risico mitigerende maatregelen die we kunnen nemen voordat het zover komt. Dus dan zal ik naar de afsluiting gaan van de slides in de samenvatting. Nou, die is eigenlijk, we hebben heel veel manieren om het risico met elkaar vooraf gedurende het proces en ook aan het einde af te dekken. Die first-loss lening is een hele fijne eerste buffer voor als het tegenzit en eigenlijk in de meeste scenario's zal dat voldoende zijn. De aanvullende bestemmingsreserve dempt dan hele zwarte scenario's eigenlijk zover dat we ook in gitzwarte scenario's denken wij op dit moment geen risico's lopen als provincie in de financiering van dit instrument. En dat was het verhaal.

De voorzitter: Ja, dank u wel voor deze presentatie. Er zijn al heel wat vragen gesteld en antwoorden gegeven, maar wellicht zijn er nu nog algemene vragen, andere vragen, verdiepende vragen over deze presentatie, de casus en dit financiële instrument. Het lijkt erop dat alle vragen misschien al tijdens de presentatie- Ja, mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ik kan de kans niet voorbij laten gaan. Dank voor uw presentatie. Het geeft veel inzicht. Ik ben ook benieuwd of de accountant hier toevallig ook naar gekeken heeft, dan wel de financial controller en hun mening daarover. Dank u.

De voorzitter: Zal ik u eerst het woord geven, mijnheer Van Someren, de accountant.

De heer Van Someren: Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ... het verhaal nu even geluisterd hebben kijk. Ik denk dat de regie die hier als staat ophoudt, dat dat essentieel is en een belangrijk vraagstuk hier is. Er zitten best wel wat gelijkenissen met hoe je dit, denk ik, als provincie in het scenario van de regionale ontwikkelmaatschappij wegzet, met een groot verschil dat je daar natuurlijk ook echt een aandelenbelang in hebt of een kapitaalbelang in hebt, dat ook een bepaalde vorm van de regie al met zich meebrengt. Dat is hier natuurlijk anders. Dus de vorm is op zijn minst, het is een enigszins atypische vorm dat je dus wel in die zin kapitaal verstrekt zonder dat dat kapitaalbelang daarachteraan volgt met alle governance die daar achteraan zit. Dus ik denk dat de belangrijke vraag ook hier is hoe je als provincie, als Staten wordt geïnformeerd over wat er dan uitgegeven is en hoe je ook over de geleverde prestaties, de effecten er misschien ook daar wel van, dat zou ook mooi zijn, hoe je daar goed grip op houdt. Ja, dat weet je, dat komt iets minder in deze casusbespreking aan zich voor. Want ik denk dat dit op zich een duidelijke heldere uitleg is. Maar het is voor mij wel een belangrijke vraag om daar ook scherp op te blijven, hoe je dat nou doet als staat.

De voorzitter: Dank u voor uw heldere inbreng. Mijnheer Luiks.

De heer Luiks: Ja, ik moet zeggen dat ik het ook een hele heldere presentatie vond en dankzij deze presentatie iets meer weet als wat ik wist toen het Statenvoorstel lag, dus ook voor mij is het heel inzichtelijk geweest en ik wil jullie danken ook voor de aandacht voor dit onderwerp. In de jaarrekening nemen we natuurlijk ook informatie op over de ontwikkeling van deze lening. Dus als er iets gebeurt, dan zullen jullie daar ook beweging in zien en kun je daar vragen over stellen. Dus op moment dat die lening wordt afgelost, dan zal de uitstaande lening op de balans ook afnemen en wellicht in het kader van governance zouden jullie kunnen aangeven dat je op zo'n moment wat dieper geïnformeerd wil worden of via een ander document, dus dat zou aanvullend dan nog kunnen. Als ik kijk naar het totaal van de begroting, wat 600, 700 miljoen is en dit bedrag, zijn het ook uiteindelijk wel weer relatief kleine bedragen. Dus dat is ook een afweging. Maar dat is aan u.

De voorzitter: Dat is een interessante vraag inderdaad, hoe wil, de Provinciale Staten, hoe willen wij hierover geïnformeerd blijven? Is dat alleen door het zien van dat een uitstaande lening naar beneden gaat afneemt of willen we het ook nog meer in detail horen? Maar ik zie nog een vraag van de heer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter. Eigenlijk stelde de accountant de vraag die op mijn lippen brandde, die ook relevant was in de bespreking van het amendement destijds van de VVD, van hoe worden wij gerapporteerd en blijven we betrokken als Staten bij die revolverende fondsen? Dank overigens voor de heldere presentatie die wat de heer Luiks net al zei, van veel meer informatie gaf dan destijds bekend was. Maar dat stelt ook gelijk wel de vraag van kunnen we dit in het vervolg bij het moment van besluitvorming ook bij de instrumenten die we op dat moment instellen, ook ter beschikking hebben. Want dat was precies de zoektocht bij de besluitvorming. En volgens mij zitten er al heel veel dingen in die het amendement destijds ook vroegen, maar het op afstand zetten eigenlijk van de revolverende lening, ik ben wel benieuwd naar hoe dat we dat goed kunnen in onze drang om de P&C-documenten dunner te maken, hoe dat we dat toch een goede positie kunnen geven. Dank u.

De voorzitter: Ik denk dat dit een vraag is voor de heer Bakker. Of niet? Nee. Wie wil hierop ingaan? Hoe wordt PS goed geïnformeerd over de ontwikkeling van dit fonds? Zijn er vergelijkbare revolverende fondsen waar we geen aandelen hebben die op afstand staan van PS. Hoe wordt PS daarover geïnformeerd? Wie kan daarop een antwoord geven of komt u daar nog op terug bij ons? Mijnheer Bakker?

De heer Bakker: Ik ben wel benieuwd om te horen wat daar nog de wensen voor zijn in deze commissie ook. Dus volgns mij net ook geschetst door de concern controle, wanneer u daarover ziet in de jaarstukken,

wanneer er veranderingen in zijn, ik kan me ook voorstellen dat dat gewoon via de lijn van energietransitie een en ander gebeurt of wat we daarin zien, maar of we hier nog specifiek nog over tussentijds geïnformeerd willen worden, ik wil ook een beetje voorkomen dat we te veel daarover gaan rapporteren natuurlijk met elkaar. Maar de vraag is ook even welke behoefte daarover is.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ik kan me voorstellen, dank voorzitter, dat ondanks dat we er een aparte bestemmingsreserve voor hebben gemaakt en niet in een reserve weerstandsvermogen hebben gestopt, die een en een kwart miljoen, dat die desondanks in de risicoparagraaf van de P&C-stukken wel als een van de risicocijfers genoemd wordt met een zinnetje erbij of het extra aandacht vraagt of niet. Voor mij zou dat voldoende zijn.

De voorzitter: Het hoort niet bij de deelnemingen of verbonden partijen waarover ook weer apart gerapporteerd wordt. Nee, het is niet vergelijkbaar met hoe we rapporteren over de ROM bijvoorbeeld. Nee. Dus dan wordt PS alleen geïnformeerd via de jaarrekening en via de risico's, rapportage over risico's. Is dat correct, is dat voldoende? De heer Janssen.

De heer Janssen: Ja voorzitter. Volgens mij hebben we afgesproken, maar ik zit het staande de vergadering ook even te checken, maar volgens mij hebben we afgesproken dat in een nota financiering precies over die punten gerapporteerd of in sorry, in de paragraaf financiering van de van de P&C-stukken specifiek over die revolverende fondsen over de mate van realisatie, de risico's, de ontwikkelingen expliciet gerapporteerd zou gaan worden. Dus ik zit nu natuurlijk meteen te kijken of het er dan in staat, maar ik denk dat dat de geëigende plek is en dat is ook wat wij hebben afgesproken bij die nota financiering. Volgens mij hoeven we niet iets nieuws af te spreken, maar gewoon die stukken lezen.

De voorzitter: Gedeputeerde Bakker, heeft mijnheer Janssen gelijk?

De heer Bakker: Over dat stukken lezen, dat heel goed. Ja, nee, maar volgens mij is het gewoon wat er geschetst is via de P&C-cyclus, via de jaarstukken en dat klopt. En we zullen dat, denk ik, even met zoals de heer Adriani ook zegt, even met nog iets meer aandacht doen in zaken waar we het vanavond over hebben gehad. Volgens mij is dat een goede afspraak.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er verder nog vragen of opmerkingen? Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Die scenario's liggen nogal uit elkaar. Dus je hebt 87 procent succes, 80 procent en al 40. Ik was even benieuwd vanaf welk moment gaat het nou echt pijn doen? Want we hebben dus die 1 miljoen reserve vanuit het Rijk, die first-loss. Dus als het 75, 80 procent slaagt, dan zit het financieel in ieder geval niet in de min.

De voorzitter: Roelof Mulder, zeg ik uw naam zo goed?

De heer Roelof: Ja, helemaal goed. Dat klopt, dat sommetje wat u heeft gemaakt. Bij 80 zijn wij als provincie, springen we er nog goed uit omdat het Rijk eigenlijk het volledige verlies pakt. Bij 75 gaat dat waarschijnlijk nog op het randje goed en daarna wordt het voor de provincie, kost het geld wat we dan wel voorzien hebben, maar liever niet uitgeven.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er verder nog vragen of opmerkingen? Nee. Het is ook al 20.05 uur, dus we hebben alle meer dan een uur met elkaar hierover gepraat, maar het was ook wel heel verhelderend, denk ik. Dus dank u wel voor de presentatie en voor het beantwoorden van alle vragen en voor uw aanwezigheid. Dan wil ik even vijf minuten schorsen. Dan kunnen ook de B&E leden eventueel vertrekken als ze dat willen. Ze mogen ook blijven en over vijf minuten beginnen we weer. Zijn we weer klaar om te beginnen? Misschien kunnen we zo langzamerhand weer op onze stoel gaan zitten. Dan gaan we weer vervolgen, onze vergadering van de FAC.

8. SV Slotwijziging 2024

De voorzitter: We gaan nu vier Statenvoorstellen bespreken. We hopen ongeveer een half uurtje per Statenvoorstel, maar dat kan natuurlijk wel meer of minder zijn. Deze Statenvoorstellen komen allemaal, als het goed is, op de laatste vergadering, Provinciale Statenvergadering van dit jaar, 18 december. Die vergadering, die agenda is al overvol. Dus als wij amendementen aankondigen of moties aankondigen, het mag wel, maar betekent gewoon dat we langer vergaderen, want we gaan niet nog een vergadering plannen in 2024 en besluiten moeten wel in 2024 genomen worden. Het allerlaatste, de allerlaatste, het allerlaatste slot, nee, Statenvoorstel, dat kan eventueel ook nog in 2025 door de PS behandeld worden. Het eerste Statenvoorstel, de slotwijziging, dat wordt uiteindelijk in de inhoudelijke commissies behandeld. Wij kunnen advies geven aan de inhoudelijke commissies, maar de amendementen worden daar dan opgesteld als die er zullen zijn en de moties. Maar de oproep is dus eigenlijk, we gaan proberen- Amendementen en moties indienen is echt ons goed recht en het is ook echt noodzakelijk als het heel belangrijk is, maar het gaat wel gewoon toevoegen aan de vergaderduur op 18 december. Dan beginnen we met deze waarschuwing aan agendapunt acht. Dat is de bespreking van het Statenvoorstel slotwijziging 2024. Dat is het laatste product in de P&C-cyclus, dat de mogelijkheid biedt om nog bijstellingen door te voeren in de begroting 2024. Het wordt dus ter bespreking geagendeerd in alle inhoudelijke commissies en de bespreking in deze commissie is puur technisch van aard. Het politiek inhoudelijke debat wordt gevoerd in de inhoudelijke commissies. Mag ik u gedeputeerde Has Bakker het woord geven voor een korte inleiding.

De heer Bakker: Ja, dank voorzitter. Ik lijk het niet te leren, want iedere keer denk ik, ja dat gaat u mij vragen vlak voordat u klaar bent met uw inleiding. Nee, slotwijziging ziet u, zoals wij ook hebben gezegd, de slotwijziging, oude stijl gaat natuurlijk een en ander ook daarop veranderen naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van commissie Janssen dat is aangenomen. We presenteren het financiële beeld, laten daarbij het resultaat is, dat kunt u ook zien, we zoeken even de bladzijden, bladzijde negen, het saldo is 11 miljoen, ruim 11 miljoen van de slotwijziging. De grootste oorzaken daarvan zitten met name bij de circulaire's die er zijn. En u ziet en vandaag kwam het ook al even langs in de commissie B&E en het zal volgende week ook ongetwijfeld langskomen. Ziet u de overschrijdingen, een overschrijding beheer en onderhoud, die behoeft natuurlijk de aandacht en andere overschrijding over de personele kosten overheid waar we ook ten tijde van de zomernota uitgebreid met elkaar bij hebben stilgestaan. Ik denk dat die eruit springen en voor de rest heb ik ter inleiding geen andere punten dan die op pagina negen en tien ook kort zijn samengevat.

De voorzitter: Dank u wel voor deze inleiding. Wie van de fracties mag ik het woord geven? Ja, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank voorzitter. Twee puntjes voor in deze commissie. Ten eerste wil ik de gedeputeerde een groot compliment geven, want hij heeft met deze slotwijziging mij definitief in het kamp van de heer collega Janssen geplaatst als het gaat om het nut van de slotwijziging. Heb ik tien programma's en in negen van die tien programma's komt er de zin voor, daarbij moet gezegd worden dat er nog wel veel onzekerheden zijn.

Oftewel ieder programma begint met een disclaimer over dat wat we zien op geen enkele manier een relatie hoeft te hebben met wat we straks in de jaarrekening zien in de combinatie met een artikel wat we straks gaan toevoegen aan de financiële verordening over het tijdig melden van afwijkingen is er volgens mij ook geen noodzaak meer om in december nog je best te doen om afwijkingen in de begroting te krijgen. En daarmee steun ik het voorstel van de heer Janssen wat hij nog niet zo concreet gedaan heeft om dit de allerlaatste slotwijziging van de provincie Utrecht te laten zijn. Dat is een. Het tweede, er wordt geconstateerd dat er, in tegenstelling tot eerdere jaren, 80 niet 80 procent van de onderhoudsuitgaven programma 5 en 6 zijn gerealiseerd, maar ... proces en dat dat tot forse overschrijding leidt. En dan staat daar ergens dat dat ertoe leidt dat we voortaan weer van plan zijn om 100 procent te gaan begroten. En die lijkt me wat kort door de bocht, zeker als je ziet dat op heel veel andere onderwerpen we wel nog te maken hebben met vertragingen, met uitstel. Dus wat mij betreft en misschien moeten we dat wel in het kader van duurzaam financieel evenwicht, moeten we die manier van welk deel van de voorgenomen ambities gaan we nou begroten iets beter doorgronden dan we hebben dit jaar 100 procent gehaald, dus voortaan gaan we maar weer 100 procent begoten. Dat waren ze.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Willen andere fracties ook nog hun vragen stellen en dan kunnen we daarna daarover met elkaar praten. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, ik sluit me aan bij de heer Adriani voor wat betreft nut en noodzaak van deze slotwijziging. Maar goed, we hebben de P&C-cyclus net opnieuw vastgesteld, maar misschien ook een vraag aan de accountant, toch wat nut en noodzaak van het document is in het kader van rechtmatigheid. Dus ik begrijp altijd uit de beantwoording van gedeputeerden, zowel deze als zijn voorganger, van het is ook een fijn document, want het is eigenlijk een soort opmaat naar de jaarrekening, maar wat wij daarmee moeten, dat was me altijd een raadsel. En ja, voor wat betreft de overheid hebben we inderdaad eerder, dat bevestigt het beeld wat we al zagen. We hebben toen ook afgesproken dat we daar bij de kadernota een discussie over zouden voeren en een voorstel voor zouden krijgen. Dus hoewel het veel vragen oproept, denk ik dat het ook goed is om dat wel op een gefaseerd moment te doen, want anders voeren we zes keer dezelfde discussie. Dus met die kanttekening ben ik benieuwd naar de reactie.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Zijn er andere fracties die inbreng willen leveren op de slotwijziging? Nee. Verder niet. Dan zou ik graag u het woord willen geven, Has Bakker, om hierop te reageren.

De heer Bakker: Ja, dank u wel, voorzitter, ook dank voor de reacties. Even kijken hoor. PvdA en ook VVD over dit allerlaatste slotwijziging. Nou, volgens mij hebben we ook met elkaar ook eerder gezegd, ook in reactie op de initiatiefnota die er is geweest, dat we dat streven delen en dat we daar ook naartoe gaan willen werken. En ik ben ook benieuwd inderdaad wat de accountant daarover zegt, maar volgens mij kunnen we elkaar de hand schudden op het feit dat we dat graag de allerlaatste zouden willen laten zijn en anders daar graag ook naartoe zouden willen werken. Dan was er nog een inhoudelijke vraag over het onderhoud 80 tot 100 procent. Volgens mij, ik heb het zo snel, ik kon het even niet vinden hoor, maar volgens mij staat er, we hebben in ieder geval, er is ook eerder bij de begroting al geuit namelijk we zouden dat realistisch moeten begroten in die zin, dat behoeft inderdaad de verwerking. En volgens mij is ongeveer de letterlijke tekst dat wordt betrokken bij de komende kadernota. Dat je daar inderdaad dan ook vervolgens de dekking voor moet hebben. Dus we hebben eigenlijk gezien dat 80 en 100 procent, heeft ook collega Van Schie vanmiddag gezegd, dat we eigenlijk, je zou het zo kunnen zeggen, beter presteren dan eerder gedacht. We krijgen gedaan wat we hadden gepland en geprognostiseerd. Dat heeft ook een financiële vertaling en of we daar inderdaad de financiële middelen voor hebben en of dat past in de totale integrale afweging, dat betrekken we bij de kadernota en het andere punt

daarover van de heer Adriani neem ik graag mee, want dat past denk ik heel goed bij wat we doen binnen duurzaam financieel evenwicht, namelijk grip krijgen op de middellange termijn.

De voorzitter: Helder, bedankt. Ik wil ook nog even aan accountant vragen, wat is het nut en noodzaak inderdaad van de slotwijziging he? Om dat misschien in stand te houden of niet? Maar misschien eerst nog even Els Kooij de gelegenheid geven om haar vraag te stellen.

Mevrouw Kooij: Ja. Een aanvullende vraag naar aanleiding van wat de gedeputeerde net inbracht, van we hebben gedaan wat we geprognosticeerd hadden, dus we hebben onze de plannen in beheer en onderhoud dus wel gedaan, maar we hadden het geld er niet bij. Dat hoor ik dan, dus we hebben wel iets gepland, maar het geld er niet bij gepland. Begrijp ik dat dan goed, want dan ben ik even in verwarring.

De heer ...: Ja, dat klopt. Daar komt het eigenlijk wel op neer, omdat we dat eerder niet altijd haalden en dat een meer realistische, hoe zeg je dat, dat eerder eigenlijk een realistische doorkijk was naar, zien we dat we steeds beter worden in het wel uitvoeren van die plannen en dat die 100 procent inhoud zeg maar even gehaald wordt en dat daar ook inderdaad dan vervolgens weer de rekening bij komt.

De voorzitter: Is dat duidelijk, mevrouw Kooij?

Mevrouw Kooij: Ja, dat is nu duidelijk en dan ben ik toch nog steeds blij dat we nu met 100 procent, dus dan wijk ik wat af van de heer Adriani, merk ik.

De voorzitter: Dan wil ik graag het woord geven aan Nils van Someren. Wat is het nut en noodzaak van een wijziging? In stand houden of niet?

De heer Van Someren: Nee, wij sluiten ons ook aan bij inderdaad de vraag, hoe nuttig is een slotwijziging nog op enig moment? En ook wij, kijk, het is geen verplicht document, dus op enig moment kunnen wij ons ook wel vinden in dat je ding afschaft. Kijk, een paar punten die daar wel goed bij zijn te maken, je ziet dat nu de slotwijziging nog wel een belangrijk instrument kan zijn om ook overschrijdingen, dus ook begrotingsoverschrijdingen wel op tijd in die begroting te krijgen. Voor de onderschrijdingen, daar hebben we vorige keer ook natuurlijk uitgebreid over gesproken in de evaluatie van de rechtmatigheidsverantwoording toen over gesproken, dat is en blijft even in mijn woorden een onzinnige situatie waar we met elkaar in zijn beland, die je dus nu met ook de aanpassing dadelijk van de financiële verordening wel netjes regelt zodat het in de jaarrekening niet tot onnodige gedoe leidt. Maar dat is voor de onderschrijdingen van belang. Kijk, voor de overschrijdingen geldt wel dat dat nog steeds, die moet je nog steeds wel op tijd regelen, om het zo maar even te zeggen. Dat kan niet met de aanpassing van het tijdig melden in de financiële verordening. Daar zijn twee smaken voorwaarts in, misschien drie, je kan het later zoals het is, dan blijf je met een slotwijziging werken, dan kan je die overschrijdingen goed managen. Het is ook wel van belang en daar hebben we ook al eerder over gesproken, om het voorspellend vermogen van ook gewoon in zo'n begroting om die te vergroten. Kijk, op het moment dat je natuurlijk dat voorspellend vermogen vergroot, dan heb je automatisch inherent eigenlijk minder overschrijdingen. Dat helpt natuurlijk ook. Dus ja, dat is een route. Kijk en een andere route kan natuurlijk ook zijn, maar dat is ook aan u als Staten om daar een keuze in te maken, dat je bij de jaarrekening gewoon simpelweg wat meer overschrijdingen accepteert. Dat zijn dan wel onrechtmatigheden, maar goed, dat kan je natuurlijk in bepaalde mate accepteren dat die dan in de jaarrekening toegelicht worden. Dus meerdere smaken mogelijk, maar wel in dezelfde groef, dat die slotwijziging zijn functie op enig moment verliest.

De voorzitter: Dank u wel voor deze toelichting. Zijn er verder nog vragen of opmerkingen over de slotwijziging? Nee, geen advies aan de inhoudelijke commissies, geen moties of amendementen. Nee? Ja, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Naar aanleiding van wat de accountant zegt, toch nog even behoefte aan een korte reactie mijnerzijds, is ik zou het inderdaad in het in het kader van politieke verantwoording gewoon goed vinden als we bij de jaarrekeningen ook een debat voeren over welke overschrijdingen. Dus wat nu gebeurt, dat je alle overschrijdingen even administratief afvinkt en dan lijken er geen overschrijdingen te zijn, terwijl ik denk volgens mij dat je best wel een debat kunt voeren en sommige overschrijdingen zijn prima en andere overschrijdingen misschien aanleiding voor een debat. Dus ik zou dat voor de jaarrekening discussie wel gezond vinden. Voor de rest van de collega's, maar misschien met het oog op timemanagement moeten we die discussie later een keer voeren.

De voorzitter: Ja, maar wanneer gaan we die discussie dan voeren? Want dat is op zich wel een interessante discussie denk ik, die ook gevoerd moet worden. Mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ik kan me daarin vinden, want overschrijdingen wegpoetsen inderdaad, tussen aanhalingstekens met een slotwijziging, voorkomt juist inderdaad op een bepaalde manier ook het politieke debat en dat is eigenlijk zonde, want het is wel iets wat anders is dan verwacht, wat anders is dan begroot, wat anders is dan afgesproken, dus dan moeten we het daar wel over hebben. En wat mij betreft zou ik zeggen laten we die discussie dan inderdaad gewoon voeren, tenzij er nu mensen tegen zijn. Maar zo niet, dan hoeven we de discussie niet meer te voeren en zijn we het gewoon met elkaar eens.

De voorzitter: We zouden natuurlijk die discussie over nut en noodzaak en behoud of afschaffen van de slotwijziging kunnen voeren in de FAC nieuwe stijl, met een advies om daartoe over te gaan en op een ander punt te praten met elkaar, tijdens de bespreking van de jaarrekening over bijvoorbeeld de overschrijdingen. Dat zou kunnen. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter, dank. U vroeg om een advies richting de vakcommissies. Mijn advies richting de vakcommissies zou zijn de slotwijziging te laten vervallen en de argumenten daarvoor zijn door de twee voorgaande sprekers gegeven zojuist. Dank u wel.

De voorzitter: Ja, helder. Mijnheer Adriani, wilde u zelf ook nog iets zeggen? Nee. Mevrouw De Widt, wilde u nog iets zeggen?

Mevrouw De Widt: Nee, ik vind het een prima voorstel, want als het alleen maar een soort administratief wegpoetsen is wat we zitten te doen, dan slaat het natuurlijk ook nergens op. Ik heb er altijd wel aan gehecht dat het toch wel het laatste moment is, want wij kunnen natuurlijk over die slotwijziging nu ook nog wat ervan vinden en dat is wel het laatste moment waarop je er vanuit de Staten nog iets van kan vinden. Dus ik twijfel daar nog een beetje over. En ik zou het ook heel erg jammer vinden als we bij de jaarrekening een ontzettend gebakken lijk krijgen zes maanden later over een jaar wat al helemaal is afgelopen over dingen waar je helemaal niets meer aan kan doen. Dus daar moet wel een bijzonder goede toelichting op en ik zou het bij de jaarrekening ook heel erg graag willen hebben over de dingen die allemaal wel gelukt zijn en niet alleen maar over de financiële overschrijdingen.

De voorzitter: Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Ja, ik stel ook voor om dit verder te bespreken en dan verder uit te werken, tot de conclusie te komen.

De voorzitter: Ja, dus dit wordt even meegegeven aan de nieuwe FAC om daarover na te denken en eventueel te komen tot afschaffing of tot behoud met argumentatie en waar bespreken we dan wel de overschrijdingen en onderschrijdingen? Correct? Heb ik dat goed begrepen? Ja. Goed. Kan ik hiermee concluderen dat wij de slotwijzigingen het Statenvoorstel voldoende hebben besproken? Ja.

9. SV financiële- en controleverordening 2024

De voorzitter: Dan kunnen wij overgaan naar het Statenvoorstel de financiële- en controleverordening 2024. De financiële verordening en controleverordening van de provincie zijn in december 2023 herzien naar aanleiding van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in dat jaar en in september 2024 heeft een evaluatie plaatsgevonden met de FAC in aanwezigheid van PwC. Hierbij is stilgestaan bij de wijze waarop de provincie met financiële rechtmatigheid wil omgaan, gegeven de wet- en regelgeving op dit gebied en rekening houdend met de rapportering over rechtmatigheid door andere provincies en gemeenten in hun jaarstukken. Daarnaast zijn de voorstellen van de commissie Janssen, voor zover relevant voor deze verordeningen, verwerkt. Ook is de wet van Wijntjes en zijn recente BBV-notities opgenomen en ten slotte zijn de teksten van de financiële verordening geactualiseerd en aangescherpt, mede naar aanleiding van het BBV. Ik zou graag opnieuw gedeputeerde Bakker het woord willen geven voor een korte inleiding op deze bespreking.

De heer Bakker: Ja, voorzitter, ik kan niet anders zeggen dan dat u het zeer treffend heeft samengevat. Dus volgens mij, iedereen heeft de stukken gezien en u heeft de kernpunten daar zeer goed uitgehaald, dus ik heb daar niets aan toe te voegen eigenlijk.

De voorzitter: Prima. Dan kunnen we overgaan tot de bespreking van dit Statenvoorstel. Wie kan ik het woord geven? Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ja, dank voorzitter. Ik heb een algemene opmerking en vijf opmerkingen bij wijzigingsvoorstellen van artikelen. En de algemene opmerking gaat over het feit dat doordat het met terugwerkende kracht verordening is, het wel een beetje een klungelig stuk geworden is. Met toch op meerdere plekken, in 2024 doen we het A en in 2025 gaan we het dan B doen en dan denk ik, ja, als we dit in 26 nog keer terug lezen, dan snapt niemand er weer wat van. En dat bracht bij mij de vraag op, wat gaat er mis als we dit ding gewoon op 1-1-25 laten ingaan en dan kan ik me voorstellen dat we nog niet die meldingsplicht voor de rechtmatigheidsverantwoording geregeld hebben. Nou, dan hebben we dus nog een jaar zo'n rare rechtmatigheidsverklaring. Maar als dat het enige is, dan zou, denk ik, toch mijn voorkeur hebben om gewoon een eenduidige verordening vast te stellen die in januari 25 ingaat. Dus dat was de algemene opmerking. Een paar kleine dingen rondom de artikelen, artikel 4.5 A, dat gaat over de beleidsverantwoording. Daar staat in dat we in de jaarrekening of in de P&C stukken beleids- en prestatie indicatoren opnemen. En volgens mij heeft de commissie Janssen, is het besluit naar aanleiding van de commissie Janssen om alleen prestatie indicatoren in die P&C-documenten op te nemen en de beleidsindicatoren in de beleidsevaluaties op te nemen. Dus dan zouden ze ook niet in deze financiële beheerverordening moeten staan. Artikel 6.7 moet ik maar zelf ook even bijpakken, die gaat over hoe we omgaan met de overschotten met niet-bestede middelen. Mijn beeld is dat we onszelf daar wel heel erg klem zetten als we het zo nauw doen. Het gaat altijd terug naar de algemene reserve en incidenteel kun je tot 250 duizend euro overhevelen. Dat is niet hoe we het nu doen, volgens mij. Volgens mij gaan we nu ruimhartiger met die overhevelingen om, dus we gaan onszelf behoorlijk

aansnoeren. En dat betekent eigenlijk alweer een nieuw P&C-document, namelijk dat er dan een nieuwe begrotingswijziging moet komen in dit nieuwe jaar om al die dingen die je volgens deze regel niet meer mag overhevelen, toch overgeheveld krijgen of in ieder geval opnieuw uit de algemene reserve bestemd te krijgen als je het doel nog wel wil uitvoeren. Dus ik vond dit niet zo'n fijn artikel. En datzelfde geldt eigenlijk een beetje voor artikel 13, de wet van Wijntjes en dan met name artikel 13, lid 4. Die zegt als er geen concrete bestedingsvoorstellen, bestedingsplannen zijn, vervalt de reserve altijd. Daarvan vraag ik me ook echt af of we onszelf daarmee niet in een te strak regime zetten. En met alle waardering die ik voor de heer Wijntjes altijd gehad heb en ik heb heel lang met hem politiek mogen bedrijven, gaat hij ook niet meer meemaken dat we hier eigenlijk ook wel last van krijgen. Dus ook daar zou ik een andere, een iets soepeler duiding willen hebben. We hadden het eerder vanavond over die bestemmingsreserve energietransitie en vanmiddag hebben we het gehad over de bestemmingsreserve **ANOB**, die worden allemaal alleen maar ingewikkelder met dit artikel om dat goed vast te blijven houden. De wet van Wijntjes in zijn algemeenheid, ik weet dat het de uitvoering van een motie is en ik weet dat het een wet is van iemand die zijn hele leven lang zeer bedreven was in de overheidsfinanciën en tegelijkertijd zie je dat hij doordat hij niet meer onder ons is om ook alle wijzigingen mee te krijgen, dat dat deze strikte doorvertaling van die motie, maakt dat dit hele artikel 13 eigenlijk een beetje doubleert en soms zelfs in tegenspraak is met andere artikel in de verordening. En dat vind ik nou eigenlijk weer net niet handig om dat te doen. Dus daar zou ik eigenlijk een pleidooi willen doen om in de geest van de wet van Wijntjes het artikel zo te updaten dat die in ieder geval in lijn is met de rest van de verordening. Bijvoorbeeld als het gaat om waar we bij bestedingen en bij rechtmatigheid het over 1 procent hebben, we het hier ineens over 2 procent hebben, allemaal van dat soort dingen die niet helemaal lekker op elkaar aansluiten. En dan als laatste en dat betreft dan de controleverordening, artikel 8.3. Daar is een heel kort zinnetje toegevoegd en toch is er nog een woord vergeten. Ik ben razend nieuwsgierig welk woord dat is. Artikel 8.3, daar is toegevoegd, met uitzondering van in artikel 7 genoemde, artikel 7, lid genoemde, misschien is er een cijfer vergeten.

De voorzitter: Waren dat uw opmerkingen en vragen? Ja. Andere fracties, mevrouw Kooij.

Mevrouw Kooij: Ja, voorzitter, dank u wel. De ChristenUnie kan zich op zich vinden in het Statenvoorstel wat er nu ligt. We hebben het in de fractie nog wel even gehad over hoe definieer je nu tijdigheid als je het hebt over tijdigheid in het kader van rechtmatigheid. In het kader van rechtmatigheid vinden we tijdig van wat er nu staat. Daarin herkennen we ook de discussie die we hier in september in de commissie hebben gevoerd, waarbij we als ChristenUnie ook wel hechten aan telkens weer het goede gesprek. Dat kwam in september ook terug als we het hebben over die rechtmatigheidskaders, want niet dat, maar waarom er sprake is bijvoorbeeld van significante afwijkingen moet onderwerp zijn van gesprek wat ons betreft, want als we het hebben over eventuele oorzaken die we dan in beeld krijgen, krijgen we daadwerkelijk informatie om te sturen en dat gezegd hebbende kunnen we hier wel mee instemmen. Maar is het dan wel inderdaad met het goede gesprek in deze dan wel in andere commissies?

De voorzitter: Bedankt. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, aantal, tweetal opmerkingen. Artikel 7, tussentijdse rapportage, daar staat ineens een kan-bepaling in. Een rapportage kan een overzicht bevatten. Misschien kan dat nog even toegelicht worden, want ik ben niet zo dol op kan-bepalingen. Het bevat het wel of het bevat het niet. Maar dit is een soort optioneel en volgens mij past dat niet bij een kaderstellend document en dan in reflectie op wat collega Adriani zei over de wet Wijntjes en dan met name die bestedingsplannen onder die reserves. Dit was natuurlijk een van de punten waarop geconstateerd werd dat we dat niet op orde hadden als provincie en dat

geld oneindig lang in reserves bleef hangen, zonder dat we wisten waarvoor we dat geld nodig hadden. Dus ik ben op zich wel fan van die bestedingsplannen en over de rest van de wet van Wijntjes denk ik ook, goed, misschien dat we daar nog eens een keer naar moeten kijken, maar in ieder geval die bestedingsplannen per reserve, daar zou de VVD-fractie wel aan willen vasthouden.

De voorzitter: Duidelijk. Mijnheer Adriani wil er meteen op ingaan.

De heer Adriani: Ja, want laat niet het beeld ontstaan dat ik geen fan van bestedingsplannen ben. Natuurlijk moet daar als regel bestedingsplannen zijn. Ik vind alleen het automatisme, als dat er niet of even niet is, dan is direct einde reserve en terug naar de algemene reserve algemene middelen. Die vind ik een beetje te kort door de bocht. Dus ik kan me voorstellen dat als er geen bestedingsplan, dat we dat vastleggen, dat het college dan voorstelt om de reserve op te heffen of toelicht wanneer het bestedingsplan wel gereed is. Dat je zo'n soort werkwijze met elkaar hebt.

De voorzitter: Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, dank voorzitter. Toch nog een korte aanvulling. We hebben dit afgesproken in de nota reserves en voorzieningen, dus daar is volgens mij dit ook, dus het staat en het staat hier. Dat is misschien niet heel handig, maar het is nu eenmaal het geval. En daar hebben we afgesproken dat bij het instellen van een reserve het college eigenlijk een jaar krijgt om een bestedingsplan te maken. En dat dat als voldoende tijd moet worden geacht om ook de nut en noodzaak van een reserve te onderbouwen. Dus volgens mij is die kreukelzone er al. En anders denk ik, dan maken we regels om ze vervolgens altijd een beetje met artikel 5 weer buiten werking te kunnen stellen. Dus ik hou wel een beetje van die strengheid.

De voorzitter: Ja, interessant. En de meerderheid kan uiteindelijk besluiten als er een amendement zou komen of niet, neem ik aan. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb een paar opmerkingen, eentje gaat over de controleverordening, artikel 3 A is toegevoegd. En nou heb ik de vorige avond gemist toen het over de tolerantiegrenzen ging en dergelijke. Er staat nu in dat we die automatisch mee veranderen met landelijke ontwikkelingen. Zelf vind ik het juist altijd vanuit het verleden een interessante graadmeter om het gesprek daarover te voeren en te kijken in hoeverre dat we dat loslaten, verstrengen et cetera. Het is altijd een mooi moment om te kijken van hoe staat die staat stand van de organisatie ervoor? Dus ik zou daar eigenlijk voor willen pleiten om die daar niet in te zetten en die komt later bij de financiële verordening automatisch terug, deze wijziging. Maar wel met elkaar het gesprek daarover te blijven voeren wat onze tolerantiegrenzen zijn. Dan over de financiële verordening, zou ik graag een toevoeging willen doen per amendement aangaande de informatie over de bedrijfsvoering en personeelsbeleid. En dat wordt een beetje een amendement in de lijn met de VNG-standaard financiële verordening om deze paragraaf van de P&C-stukken toe te voegen, zijnde wel in lijn met de commissie Janssen ... verbijzondering van de paragraaf bedrijfsvoering, zoals we daar ook hebben opgenomen, dat we wel de informatie die wij wensen ook in de financiële verordening meenemen. Dus die zal ik rondsturen tegen de Statenvergadering natuurlijk een week van tevoren, netjes voorzitter, dus ik kan helaas niet aan uw oproep komen om niets in te dienen. Dan zitten er een paar keer is daarin genoemd dat we tot op beleidsdoelniveau de informatie krijgen en ik meen mij uit de gesprekken van de commissie Janssen, het staat niet in het initiatiefvoorstel, maar uit gesprekken te herinneren dat we, als het digitaal wordt, dat we door kunnen klikken tot op meerjaren doelniveau. En als dat niet zo is, hoor ik het graag. Is het wel zo, dan zou ik het ook in de verordening opgenomen willen hebben. Eigenlijk of dat we dan tot op meerjarenniveau door kunnen klikken. Het hoeft niet gerapporteerd te worden, het hoeft niet in, maar dat het

wel inzicht biedt in hoe de beleidsdoelen uiteindelijk opgebouwd zijn. We hebben dat bij de integrale bespreking gezien dat sommige fracties vragen hadden hoe dat de verdeling was onder verschillende doelen. En dat kunnen we voorkomen als dat wel beschikbaar is. Dan nog een punt, kunnen we vanuit de financiële verordening ook eisen stellen aan de kwaliteit of in ieder geval de indicatoren van onderliggende stukken? Dat bestaat hierin wel dat we willen gaan werken met de drie B-vragen, wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen, wat de kosten? Ik zou er een vraag aan toe willen voegen, hoe gaan we dat meten? Want die jaarlijkse indicatoren, de prestaties, die ontbreken nog weleens en dat hangt eigenlijk ook een beetje samen met de beleidsverantwoording, wat de heer Adriani terecht opvoerde. Want die moet ook nog gaan draaien natuurlijk. Misschien kunnen we daar ook verder uitdiepen. Maar ik vind deze wel belangrijk dat de kwaliteit van de onderliggende stukken die vastgesteld worden door ons nu voorzien vaak niet in de parameters die nodig zijn voor een goed P&C-proces. Dan, laatste opmerking, nee, die niet over de revolverende fondsen, maar die heb ik net al gevraagd om die ook op te nemen in de terugkoppeling en dat gaf de gedeputeerde toen ook aan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Even een vraag om te kijken of ik het goed snap. Want volgens mij zijn wij het eens dat de beleidsindicatoren in de beleidsevaluatie dus eigenlijk verankerd zouden moeten worden in het beleidsstuk wat je wilt gaan evalueren. Dat vaak een programma tegenwoordig. Is nou het voorstel van de heer Van den Dikkenberg dat we in de financiële verordening een beschrijving gaan maken van hoe indicatoren die in omgevingsprogramma's opgenomen zijn, waar die aan moeten voldoen?

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Nou, we hebben nu wel opgeschreven wat we willen bereiken, alleen we stellen geen eisen aan hoe we dat kunnen meten. En ik vroeg me af, daarom leg ik de vraag in ons midden, van kunnen we vanuit de financiële verordening daar beter op sturen, zodat die ook sturend is in de informatie die in de onderliggende programma's richting de begroting komt? Want vandaag bijvoorbeeld een voorbeeldje was bij klimaatadaptatie was het het geval, dat de indicatoren nog ontwikkeld moeten worden en we al wel het voorstel en de begrotingswijziging voor hebben liggen, terwijl er in de begrotingswijziging niet voorzien wordt in aan te passen indicatoren, activiteiten voor het komend jaar. Terwijl er wel 2,7 miljoen straks door ons besloten wordt, dat dat uitgegeven gaat worden in 2025 aan klimaatadaptatie, maar we passen niets in de begroting aan. Terwijl we wel een begrotingswijziging doorvoeren. En mijn verzoek daarbij is van hoe kunnen we dan ervoor zorgen dat dat soort voorstellen het financiële verordening als grondslag beter gemotiveerd worden in de aanpassingen dan ook in je P&C-document?

De voorzitter: Hans Adriani.

De heer Adriani: Ja, dank voorzitter. Ik zag even op door omdat we ook na vaststelling van het besluit commissie Janssen gemerkt hebben dat we dit heel ingewikkeld vinden met zijn allen. Welke type indicatoren zetten we nou in onze P&C-documenten neer? En volgens mij bij zo'n begrotingswijziging, daar zouden prestatie indicatoren bij horen, want die gaat prestaties uitvoeren met het geld wat je ter beschikking gesteld zou hebben. Terwijl de beleidsindicatoren, die zouden in het programma klimaatadaptatie moeten staan en daarvan vraag ik me af of je die in een financiële verordening kunt sturen. Maar die prestatie indicatoren wel, dat ben ik helemaal met u eens. Die zouden bij een begrotingswijziging eigenlijk moeten zitten, want anders weet je niet welke prestaties je kunt afrekenen voor het geld wat je beschikbaar stelt.

De voorzitter: Beïnvloedt dit ook wat u wilt opschrijven in uw amendement? Graag een reactie op wat de heer Adriani zei.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, ik formuleerde dit bewust als vraag ook in de FAC van hoe kunnen we de financiële verordening daarin laten sturen. We zijn het eens dat de beleidsindicatoren, die horen in de beleidsevaluatie thuis, maar ik mis gewoon het gevoel van met speels gemak voor volgend jaar 2,7 miljoen ter beschikking. Ik heb daar alle vertrouwen in dat dat goed besteed wordt, maar er is nul prestatie-indicator toegevoegd aan het besluit van dit gaan we doen. Kijk maar in het programma wat we gaan doen. Ja, dat zegt over komend jaar niets. Maar die scherpste zou ik bij voorkeur met de financiële verordening als onderlegger opzoeken, maar ik heb ja, ik broed ook nog op hoe we dat hier kunnen ondervangen.

De voorzitter: Zijn er andere fracties die daar nu al op willen reageren? Ja. Mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ja, ik heb het inderdaad een beetje aangehoord. Het is niet zomaar een knip en klaar verhaal. Ja, het is goed om prestatie-indicatoren erbij te zetten, maar volgens mij is het ook niet haalbaar om nu in een financiële verordening dat te verplichten en dan te hopen dat we gewoon voor volgend jaar de begroting ook gewoon 100 procent gevuld is met prestatie-indicatoren. Want ik kan me ook voorstellen dat sommige dingen gewoon nog niet echt heel makkelijk meetbaar zijn binnen een jaar. Dus misschien zelfs een vraag richting gedeputeerde, van heeft u nu al, stel, we zouden dit willen, ziet u dan nu al problemen dat u zegt van ja, maar deze dingen willen we op gaan nemen in de begroting en daar kunnen we nu gewoon zinniger wijs geen prestatie-indicatoren voor verzinnen om erbij te zetten?

De voorzitter: Dat is een vraag aan gedeputeerde, maar eerst nog even de heer Adriani.

De heer Adriani: Ja. Het is altijd ingewikkeld over wat is nou wat, maar een prestatie-indicator is volgens mij niet heel veel meer als we gaan zeven bijeenkomsten organiseren met de stakeholders om het over klimaatadaptatie te hebben of we gaan 47 hectare grasland perforeren zodat het water beter weg kan lopen. Ik heb geen verstand van klimaatadaptatie, dat merk je, maar. Terwijl het een beleidsindicator is, we zorgen dat we en wie die smart moet maken, weet ik ook niet, we zorgen dat we waterveilig en klimaat adaptief zijn in 2035 of zo. Die laatste hoort in het programma. Die eerste, dat type indicatoren, zou ik zeggen, bij nieuw budget, want ik denk dat de heer Van den Dikkenberg het daarover heeft, als het gaat om nieuw budget, we gaan nieuw geld in de begroting stoppen op basis van een programma, daar heb je dan ook voornemens mee hoe je dat uit gaat geven en ik denk dat dat is wat de heer Van den Dikkenberg hier dieper bedoelt en daar zouden we best wat over kunnen opschrijven.

De voorzitter: En gedeputeerde, maar ik geef je eerst even het woord, maar ik zou ook inderdaad even willen vragen aan de accountant en misschien ook de concern controller of ze daar ook speciale gedachten nog over hebben, om dit toe te voegen aan de financiële verordening. Eerst even mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ja, dank voorzitter, interessante discussie. Kijk, ik ben er in het begin altijd voor, als wij plannen om geld uit te geven, dan is het fijn om het ook meetbaar te hebben of het resultaat of in ieder geval of de prestatie gedaan is, zo smart mogelijk. Eens dat staat allemaal buiten kijf voor mij. Ik wil voorkomen dat we dat op een gegeven moment van we moeten inderdaad voor nieuwe budgetdingen, moeten we prestatie-indicatoren formuleren en dat er dan maar iets neergezet wordt wat we min of meer altijd wel kunnen halen. Maar het moet er nou eenmaal bij, want dat is nu de regel. Dat soort dingen wil ik ook voorkomen. Dus daar zit ik nog een beetje mee in hoeverre dat een beperking is. Maar in principe zeg ik ja, maar ik heb gewoon nu nog geen gevoel voor gaat dat dingen beperken voor toekomstige nieuwe budgetposten.

De voorzitter: Bedankt. Dan wil ik even het woord geven aan de gedeputeerde. Aan het eind, zeker. Geef ik eerst even het woord aan de accountant en dan aan de concern controller. Nils van Someren.

De heer Van Someren: Ja, dank u. Ja. Ik heb er niet een hele uitgebreide reflectie op, in alle eerlijkheid. Mijn gevoel zou zeggen, schrijf het in ieder geval in de financiële verordening niet te specifiek op. Zorg ervoor dat het kader daarin goed staat. Dus schrijf het in die zin in hoofdlijnen op. Maar zorg er vooral dat je dus ook daarna met elkaar een moment hebt dat je beslist wat haalbaar is en waar je dan vervolgens, waar je ook echt op kan sturen. Ik denk dat dat wel belangrijk is omdat niet te veel in deze financiële verordening, want daar is die volgens mij dan ook niet voor, om dat daarin te laten landen.

De voorzitter: Bedankt voor uw advies. Johan Luiks.

De heer Luiks: Ja, dank u wel, voorzitter. We hebben twee bijzondere begrotingswijzigingen voorgelegd gekregen natuurlijk, in het kader van de UPLG en het klimaat. Dat is niet gebruikelijk, normaliter komt er een beleidsstuk en zitten daar al indicatoren in en misschien ook wel prestatie-indicatoren. Dus we hebben het nu over wel een bijzondere casus. Ten aanzien van de beleidsindicatoren lijkt het me goed om dat gesprek te hebben als we het over de beleidscyclus hebben en dat lijkt me niet direct nodig in de financiële verordening. En ten aanzien van indicatoren vind ik hem ook niet direct nodig, denk ik. Maar dat is echt meer aan jullie om, als jullie daar echt meer scherpte in willen, dan moet je het ook hebben over hoeveel indicatoren en bij hoeveel euro's en dan wordt het wel een heel ingewikkelde discussie, denk ik. Dus laat ik echt aan jullie over.

De voorzitter: Bedankt. Has Bakker. Dat is goed, ja, want dit is inderdaad een punt wat we ondertussen al helemaal aan het bediscussiëren zijn met elkaar. Zijn er andere vragen nog en opmerkingen over de financiële verordening en de controleverordening? Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Ja, ik wil nog wel even reageren op het artikel 6, wet van Wijntjes, was toch artikel 6? Nou weet ik het even niet meer. 13, oké. Volgens mij hebben we juist wel heel erg bewust afgesproken dat we bij elk jaar die niet-bestede budgetten daar een grens achter om te voorkomen dat we weer in die situatie, zoals de heer Janssen dat daarnet schetste, dat we daar weer in terechtkomen. Dus ik denk dat het eigenlijk voor ons allemaal, zowel PS als de ambtelijke organisatie een soort duwtje in de rug is om ervoor te zorgen dat ons dat niet gebeurt. Zo zou ik het eigenlijk willen zien en ik ben er verder niet zo heel erg bang voor.

De voorzitter: Bedankt. Verder geen opmerkingen of vragen? Kan ik dan nu gedeputeerde Has Bakker het woord geven? Twee minuutjes, even nog twee minuutjes schorsen. Zijn we weer allemaal terug op onze plaats? Dan wil ik graag deze vergadering vervolgen. Er is nog een kleine vergadering bezig, geloof ik. Ja. Ik wil graag Has Bakker het woord geven om te reageren op alles wat is ingebracht.

De heer Bakker: Ja, dank u wel, voorzitter en dank voor alle goede vragen en ook scherpe reacties en de scherpe ogen die eroverheen zijn gegaan. Ik loop de fracties even af en ik denk een paar punten is ook wel weer uitnodiging voor, denk ik, het vervolgdebat. Er was een vraag van de PvdA over de terugwerkende kracht. Moeten we dat nou gaan doen? In de vorige FAC is besloten om de aanbevelingen van de rechtmatigheid ook door te voeren in de verordening, inclusief het direct in 2024 aanpassen daarvan. Dat is de reden waarom die hier nu in zit. Ja, dat niet doen zou echt niet mijn advies zijn. Wat we wel kunnen doen, maar daar heeft u nu niets aan, is om bij een volgende aanpassing te zeggen dan maken we hem ook weer even netjes. Mocht dat nodig zijn, dan nemen we dat daarin mee. Maar het is misschien cosmetisch niet het mooiste, maar ik zou het nu zo laten staan. U had nog wat andere punten, de heer Adriani, over de beleidsindicatoren. Volgens mij heeft u daar gewoon gelijk in, het gaat over de prestatie-indicatoren. Daar had

u al even het debat over met elkaar. Dus die zouden we even moeten aanpassen. Dan had over artikel 6.7, niet-bestede middelen. We hebben, de vraag is eigenlijk zetten we onszelf klem? Nou, in de praktijk zien we veel bestemmingsvoorstellen en de heer Janssen heeft daar ons ook een paar keer op bevraagd en andere partijen ook, waarvan ik zou willen zeggen er wordt wat optimistisch gekeken of we die ook het jaar daarna ook uitgegeven krijgen. Maar ook in lijn met het coalitieakkoord zeggen we nee, daar moeten we eigenlijk ons gewoon netjes aan de regels houden en zorgen dat die boeggolf daar eigenlijk ook als het ware niet ontstaat op die manier. Dus we zien dat juist als een belangrijk artikel daarin. 13.4 en u had dan ook een wat breder gesprek of debat over de wet van Wijntjes. Het is van voor mijn tijd, ook de discussie hierover, maar eigenlijk zien we dat door de discussie commissie Janssen en de lijnen daaruit, dat we eigenlijk misschien ook al wel weer in ons denken en doen ook alweer een paar stapjes verder zijn, maar we ook wel hebben getracht om die motie wel echt recht te doen. De vraag was even zetten we onszelf nou heel erg klem? Op een paar vlakken gaat het wat dieper dan we eigenlijk nu het gesprek met elkaar hebben. Dus meer over de beleidsbeleidsindicatoren, die kanten, het zit er daar wat dieper in, maar we hebben aan de andere kant ook bijvoorbeeld dat 13.4, die zegt heel strikt zit daarin. Wij zien dat wel als uitvoerbaar. Maar als u zegt ja, ik wil de mogelijkheid om daar een aanscherping in te doen, ons wat meer in lijn te brengen met, dan denken we daar graag over mee. Wij hebben in ieder geval getracht om de motie van de wet van Wijntjes zo goed mogelijk uit te voeren.

De voorzitter: Een opmerking van Hans Adriani.

De heer Adriani: Ja, voorzitter, dank. En ik denk dat ik gedeputeerde eigenlijk met zoveel woorden hoor zeggen die motie die is alweer een beetje achterhaald door alles wat we inmiddels met elkaar ontwikkeld hebben. Maar we hebben toch geprobeerd om hem uit te voeren. Het resultaat is dan dat er eigenlijk een artikel staat wat niet meer reflecteert wat de rest van de verordeningen uitstraalt. En daar zelfs op onderdelen mee in tegenspraak is en hoe wenselijk vindt u dat nou in een verordening? Wat toch eigenlijk wetgeving is. Dat daar toch zo'n suboptimaal artikel in staat in relatie tot de rest van de verordening. Dan heb ik het niet alleen over 13.4, maar over eigenlijk het hele artikel 13.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Ja. Of het nou echt in tegenspraak met elkaar is, dat weet ik niet, maar het is in ieder geval wel dubbelop, om het zo even te zeggen. Dus er staan nu dezelfde zaken die over dezelfde zaken gaan, bijvoorbeeld over die bestemmingsreserves staan op meerdere plekken nu in de verordening. Dus als ook daar bij u die wens over staat altijd toe bereid om dan wel vanuit mij, dan wel ambtelijk even mee te kijken over hoe zouden we dat kunnen ondervangen? Dat we even de geest van de motie en wat u daartoe oproept, op een goede manier verwerkt. Wij zien op dit moment, want anders hadden we dat natuurlijk aan u gemeld, wij zien daar niet direct problemen uit ontstaan, maar u heeft wel gelijk, er staan nu over hetzelfde onderwerp staan nu eigenlijk meerdere dingen op meerdere plekken in de verordening.

De voorzitter: Hans Adriani.

De heer Adriani: Ja, toch nog even een keer. Want een van de belangrijke punten in dat artikel is de onderbesteding. Dan wordt er gezegd, dat gaan we beperken tot 2 procent en bij 2 procent gaan we daar ook over melden. Terwijl in dat nieuwe artikel naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording we het over 1 procent hebben. Ja. Ik zie de discussie al aankomen over of het college nou op tijd gemeld heeft of niet als het tussen de 1 en 2 procent is.

De voorzitter: Hoe wilt u dat aanpakken?

De heer Bakker: De heer Adriani heeft helemaal gelijk. Dus ik bedoel, het zorgt in ieder geval voor verwarring, omdat er over dezelfde onderwerpen meerdere dingen staan in niet altijd dezelfde bewoordingen, dan wel met andere interpretaties. Dus ja, volgens mij, wij hebben gedaan wat wij, waar u ons ook meerdere malen toe heeft gevraagd, verwerk die wet van Wijntjes hier nu goed in. We steken graag de hand uit om daar samen naar te kijken, van wat kunnen wij daarin aanpassen en wat ons betreft zou het fijn zijn om te kijken wat is nou hetgeen die motie ook daadwerkelijk wilde bereiken? En wat zouden we dan hier in dit artikel moeten regelen, dan wel op andere plekken? Volgens mij zouden we daar nog voor de behandeling in de Staten best een stap in kunnen zetten.

De voorzitter: De heer Adriani.

De heer Adriani: Dank. En dan even hoe dat er dan procesmatig uitziet. Want u zei bij artikel 4.5, dat gaan we dan aanpassen. Dat zou dan al betekenen dat we een nieuwe versie krijgen. En nu biedt u aan om nog het gesprek te voeren om nog eens naar artikel 13 te kijken. Dus ik ben even nieuwsgierig hoe dat proces er dan uitziet.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Ja, daar was ik nog niet helemaal, maar de heer Adriani is mij voor. Ik weet niet, het is hier iets minder gebruikt dan ik het vanuit andere rollen wel eens heb gezien. Ik was als raadslid wel gewend om met een ... ter vervanging te werken. Volgens mij wordt dat hier wel eens een erratum of maar ja, dat gaat meer over dat er een fout in zit. Maar we scherpen of passen dingen aan. Wat mij betreft zou het prima mogelijk zijn om na deze ronde en na een ronde commissies even te kijken naar een aantal voorstellen, kunnen wij vanuit het college aanpassen, ziet u ook netjes terug? En als u dan vervolgens nog andere zaken heeft waarvan u zegt ja, daar kijken we al politiek gezien anders naar, dan zou u nog een amendement moeten indienen. Maar die opening zou ik in ieder geval wel willen geven. En misschien is het een idee om dat dan in de commissie even netjes, dat we dat even netjes afhechten, dat ik u ook vertel wat wij dan ook gaan aanpassen.

De voorzitter: In de commissie BEC? Dat is volgende week.

De heer Bakker: Ja, volgens mij moet dat mogelijk zijn.

De voorzitter: Oké.

De heer Bakker: Dus dan is de aanpassing nog niet klaar, maar dan spreken we even met elkaar het routekaartje netjes af.

De voorzitter: Ja. Zijn andere fracties het daar ook mee eens, met dit voorstel? Nou, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ik was juist gewend dat een voorstel nooit meer gewijzigd kon worden nadat het opgestuurd was. Dus ik vind dat we nu wel heel erg ... Kijk, bij opzichtige fouten is dat weer wat anders. Ik vind dit wel ingewikkeld, ingewikkelde vorm, eerlijk gezegd, maar goed, laten we even afwachten wat er in BEC aan voorstel ligt dan.

De voorzitter: Ja en eventueel kan natuurlijk ook in overleg met een soort amendement komen waar al die zaken in gewijzigd worden en dat is een procedure die in elk geval wel mogelijk is. Het Statenvoorstel ligt niet

voor in BEC, dus dat is alweer een moeilijkheid. Mag ik voorstellen dat we dan gewoon op deze manier doen dat wij over de, ik laat u eerst eventjes nog verder alles beantwoorden en reageren op de opmerkingen die zijn gemaakt en dan kom ik met een procesvoorstel.

De heer Bakker: Ja, goed. Probeer ik ook nog even na te denken. En beide opties zijn wat ons betreft prima. We hebben het laatst met een nota grondbeleid op die manier gedaan, dat een paar vragen nog, een paar stukken tekst riepen onduidelijkheid op, heeft teruggenomen, om het zo maar te zeggen en met de wijzigingen zichtbaar gestuurd voor de Statenbehandeling vervolgens. Dat zou de optie dan kunnen zijn. Even kijken, dan was er over de controleverordening, want dat is er namelijk, denk ik, ook wel eentje. Dat is dan misschien in de categorie een opzichtige fout, maar daar staat gewoon tekstueel schrijven wat weggefallen en dat gaan wij nog even repareren. Dus die moet er sowieso op het lijstje, zullen wij nog even toevoegen. ChristenUnie, mevrouw Kooij, u zei tijdigheid en hebt daarover het goede gesprek en hebben ook gezorgd dat u de goede informatie krijgt, helemaal eens. Volgens mij deelden we dat eerder met elkaar in deze commissie ook wel dat we dat goede gesprek soms ook nog hebben gemist over precies die onderwerpen in de veelheid der dingen, maar ontzettend belangrijk. VVD, de kan-bepaling van artikel 7. Ja, die staat daar met een reden. De financiële tussentijdse rapportages verschillen wel in vorm. De voorjaarsrapportage is een tussenrapportage zonder financiële update, maar wel met heel veel andere zaken. Maar de najaar rapportage is dat weer wel. Vandaar het gebruik van het woordje kan, omdat ze niet gelijksoortig zijn. Een andere optie zou kunnen zijn, wij achten dat niet op dit moment noodzaak om te doen, maar een andere optie zou kunnen zijn om daar in de rapportages en even conform de commissie Janssen op te schrijven en te verduidelijken. Dat zou natuurlijk ook kunnen. Daar hebben wij nu niet voor gekozen. Wet van Wijntjes heb ik al een en ander over gehad. Bestedingsplannen worden door GS vastgesteld, conform nota reserves en voorzieningen en die worden bij de jaarrekening 2024 ook aan PS gerapporteerd, zoals met u daarover afgesproken. Dan kom ik bij de SGP, 3A, dat is wel echt toegevoegd, beweeg mee, de grenzen, noem die nou niet expliciet in de financiële verordening, omdat we steeds de verordening aan moeten passen, maar volg de systematiek die ook de accountant gebruikt, 1 procent momenteel en ook wat in de BBV-aanwijzingen staat. Dus dat is de reden en dat hebben we volgens mij ook eerder met elkaar wel gedeeld, dat dat de gewenste manier is om dit vorm te geven. Dus vandaar. Amendementen over personeelsbeleid beleidsvergoeding, wachten we dan even af. Wij volgen op dit moment de BBV. Beleidsdoel en digitaal doorklikken naar meerjarenniveau, dat wordt nu in de hard copy versie, om het zo maar even te zeggen, niet gedaan. Hij zit er als bijlage bij, zoals we het de afgelopen ronde hebben gedaan. Dus je kunt het zien. In een digitale omgeving zou dat mooi zijn en volgens mij worden daar ook gaan of worden daar de gesprekken ook over gevoerd dat je met een klik dat uitrolt, dat je ook ziet wat stelt PS vast, wat is op het niveau van GS, maar wat kunt u als Staten natuurlijk wel zien. Dus laten we dat ook in de verdere vormgeving van dat digitale deel ook oppakken. Dan was er nog een discussie met SGP, maar ook onder andere Forum. Of ja, discussie, u had een debat, een gesprek over wat kan je nou wel en niet in de financiële verordening, wat zou je daaraan willen doen? Ons voorstel zou wel echt zijn, ik denk dat de heer Adriani dat ook wel zou verwoorden om dat niet in de financiële verordening op te nemen. U heeft een Statenvoorstel aangenomen, wat hier een hele duidelijke lijn in heeft gekozen. Dat is een en twee, is dat ook een ingroei of een groeimodel, dat kan helaas niet de portefeuillehouder de schuld geven van klimaatadaptatie. Maar dat is wel een beetje de reden, denk ik, dat we zien dat we echt nog wel ook in de organisatie gewoon daarop nog stappen aan het maken zijn. En volgens mij, denk ik, dat het gesprek dat u net had, al een hele mooie opmaat zou zijn naar het gesprek in januari over de beleidsevaluatie en de beleidscyclus en P&C-cyclus, hoe die zich tot elkaar verhouden. Maar ik zou dat niet in de financiële verordening, maar u heeft die eisen al eigenlijk wel met elkaar gesteld. Overigens staan er in die financiële verordening wel heel duidelijk de drie W-vragen voor die P&C-cyclus in gemarkeerd. Dat waren volgens mij, voorzitter, de vragen die gesteld waren.

De voorzitter: Ik denk het ook, hartelijk bedankt. Bren de Hartog.

De heer De Hartog: Ja, in navolging van wat de heer Janssen zei, volgens mij zonder microfoon. Misschien is het toch wel goed om ook dan even het kan bevattend stukje inderdaad even wat te verduidelijken. Want kan bevatten, lees ik inderdaad van 50 procent kans, gooi een muntje op, het staat er wel of niet in en volgens mij is dat niet helemaal de strekking.

De voorzitter: Ja, dat lijkt mij goed om dat te verwerken of in een erratum of in een amendement met wijzigingen waar iedereen achter staat. Maar goed, hoe we dat precies gaan doen, dat moeten we nog even met elkaar bespreken, denk ik. Mijnheer Bakker, u had daar ook een mening over?

De heer Bakker: Nou, ik dacht, ik doe een poging. Volgens mij, ik zeggen er zijn volgens mij vier dingen waarvan wij en dat gaan we transparant doen, dat u ook nog kunt zien wat wij dan hebben gedaan, maar waarvan we wat ons betreft even zouden kunnen kijken, kunnen we die aanpassen. Dat gaat over het punt van de PvdA, 4.5A, over die indicatoren. Dat gaat over de wet van Wijntjes, hoe zorgen we dat we tegenstrijdigheden eruit halen, maar wel zorgen dat wat de motie beoogt, dat dat er heel scherp en ook zichtbaar nog in staat. Gaat over de controleverordening, dat artikel waar een woord in ontbrak en het gaat over die kan-bepaling in artikel 7. Dat zijn dan de vier zaken waarvan ik zeg daar voel ik, hoop ik ook als ik u een beetje beluister, common ground ... maar een en de andere zouden dan meer politieke voorstellen moeten zijn.

De voorzitter: Mag dat in een erratum aan ons voorgelegd worden en dan behandeld worden in de PS vergadering van 18 december? Ja? Ik zie of geknik of ik zie even geen reactie. Ja, de heer Janssen moet er nog even over nadenken, geloof ik.

De heer Janssen: Het kan. Ja, dus ik wacht het erratum af. Ik denk dat we hem dan nog even niet op de hamerstukken lijst kunnen zetten. Maar goed, dan neem ik een voorschot op. Ja.

De voorzitter: En mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, ik ben het met drie van de vier eens, maar en eigenlijk had ik er nog een aan toe willen voegen. Dat gaat over die bedrijfsvoering, dat we die in lijn brengen met commissie Janssen in plaats van een amendement en dat we niet de BBV volgen, maar de commissie Janssen, wat ze daarover hebben gezegd. Maar die van de wet van Wijntjes vind ik wel spannend. Zeker omdat de opschoonactie heeft resultaat gehad. Maar volgens mij zijn we nog niet klaar en dan zou het wel vroegtijdig zijn om af te voeren, dus ik zou daar wel heel voorzichtig mee zijn om deze zomaar met een erratum er weer uit te halen.

De voorzitter: Ja, maar dat is ook niet de bedoeling. Het is alleen de getallen in lijn met elkaar brengen, volgens mij, de tegenspraak eruit halen. Dus het artikel blijft wel gewoon staan, alleen het wordt een beetje gewijzigd en het is natuurlijk de vraag of u daarmee in kunt stemmen. Maar ik zou zeggen, neem in elk geval de heer Van den Dikkenberg mee in dit erratum, is dat mogelijk? Ons allen misschien. Ja, als u ons allen meeneemt.

De heer Bakker: Misschien laat ik even in reactie op de SGP over de informatie op personeelsniveau en dat soort zaken, laten we even dat even mee terugnemen en kijken wat daarop, wil ik ook graag antwoord nog even overleggen hoe we dat zouden kunnen doen. Als we daar tot een formulering komen van we zeggen die past in lijn met de commissie Janssen et cetera, dan laten we dat netjes weten en als niet zetten we dat er ook

even in. Dan zal ik het ook de heer Van den Dikkenberg laten weten, dat hij volgens mij ook alle mogelijkheid heeft om een amendement in te dienen.

De voorzitter: Precies. Ja, dat lijkt me een uitstekend voorstel. Als u ons daarin ook allemaal meeneemt dat het in elk geval helder is voorafgaand aan de PS vergadering, dat we niet daar nog een hele discussie moeten voeren omdat het ons niet helder is. Welke amendementen zijn er nu nog over om zo te zeggen? Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Ja, ik zit nog een beetje te kauwen op 6.7 en 13.4 en tegelijkertijd weet ik niet of ik de koppen bij elkaar geteld krijg. Dus dat verken ik nog even en als dat een heilloze weg is, doe ik het niet en anders wellicht wel.

De voorzitter: Dus dat verkent u met de woordvoerders hier via e-mail wellicht inderdaad. Dan zien we dat nog wel inderdaad of er amendementen komen of niet. Zijn er andere amendementen die u nog overweegt, behalve de amendementen die nu al benoemd zijn? Nee. Zijn er andere punten die u nog wilt bespreken naar aanleiding van de financiële en de controleverordening 2024? Hebben we het er voldoende over gehad met elkaar? Hebben de accountant en de concern controller ook nog advies of is alles voldoende besproken? Ja. Dan kunnen we dit punt afsluiten. Bedankt voor deze boeiende discussie. Dan gaan we naar de volgende, het volgende Statenvoorstel.

10. SV actualisatie normenkader 2024

De voorzitter: Actualisatie normenkader 2024. Dat is een jaarlijks terugkerend proces waarbij PS het normenkader vaststelt. Omdat de wet- en regelgeving voortdurend verandert, wordt het normenkader jaarlijks geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Mag ik u nog weer de gelegenheid geven voor een korte inleiding? Nee, geen inleiding. Zijn er fracties die hierover het woord willen voeren? Ja, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, ik vind het iedere keer weer heel fijn dat dit voorstel aan ons wordt voorgelegd en dat meen ik oprecht, want het plaatst ons wel in de positie dat wij degenen zijn die bepalen wat er in het normenkader staat. En ik had er eigenlijk een vraag bij en dat is de vraag de vergoeding of de verantwoording, nee sorry, de verordening op de fractieondersteuning, die zat eerst wel in het normenkader en die wordt er nu uitgehaald. Kan de achtergrond daarvan toegelicht worden?

De voorzitter: Dat is uw vraag. Dan heeft ook mijnheer Van den Dikkenberg nog een vraag.

De heer Van den Dikkenberg: Nee, voorzitter, ik ben me van geen kwaad bewust.

De voorzitter: Eerlijk? Ik dacht dat ik een geel handje zag, maar dat was misschien nog van de vorige ronde. Dan is er dus een vraag nu aan gedeputeerde Has Bakker. Ja. Zou u die vraag kunnen beantwoorden?

De heer Bakker: Ja, voorzitter, u overvraagt mij zeer. ... heb ik het antwoord, zou ik doen, dus ik kijk even naar links, naar onze concern controller, of die dat weet. Nee, met uw welbevinden komen we daar nog even schriftelijk op terug, mijnheer Janssen.

De voorzitter: Zijn er andere vragen of opmerkingen over dit Statenvoorstel? Kunnen wij dit dan agenderen als hamerstuk, tenzij de beantwoording van uw vragen leidt tot andere inzichten. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja. Hier zit wel een bepaalde politieke gevoeligheid achter. Stel dat die verordening op de fractiegelden buiten de controle wordt geplaatst. Ja, nou ja goed, het zijn niet in materiële zin de grootste budgetten, maar het zijn altijd wel budgetten met een zeer grote politieke gevoeligheid. Dus vandaar dat ik daar toch wel iets meer gewicht aan hecht dan van dat is een even een erratum-dingetje. Maar misschien kan er schriftelijk per memo op worden gereageerd.

De voorzitter: Ja. En hoe gaan we dit dan behandelen in de PS vergadering? Wat is uw voorstel?

De heer Janssen: Ja, ik zou hem nog even niet op de op de hoe heet dat ding, hamerstukkenlijst zetten, maar dan kan ik aan het begin van de vergadering aangeven dat die alsnog op de hamerstukkenlijst kan.

De voorzitter: Een kan-bepaling, prima, goed. Kunt u daar mee leven? Is dat mogelijk op deze manier? Ja. Doen we dat op die manier. Even kijken. Mevrouw Blekxtoon, u had ook nog een opmerking?

Mevrouw Blekxtoon: We hebben het bij een andere commissie tenzij gedaan, dus dat het een hamerstuk is tenzij.

De voorzitter: Ja, hamerstuk tenzij, is dat goed? Het mag dus altijd nog ter bespreking worden aangeboden. Het gaat alleen maar om terminologie, zoiets. Maar er zijn dus geen andere opmerkingen of vragen over het Statenvoorstel actualisatie normenkader 2024. Dan kan ik dat hiermee als voldoende behandeld beschouwen. En dan gaan we naar het volgende, het laatste Statenvoorstel.

11. SV actualisatie risicomanagement 2024

De voorzitter: Dat is het Statenvoorstel actualisatie risicomanagement 2024. In de financiële verordening is opgenomen dat ten minste eenmaal in de vier jaar een nota weerstandsvermogen en risicobeheersing ter vaststelling aan PS wordt aangeboden. Evenals in 2020 wordt met een tweetal documenten hieraan invulling gegeven. Het kader integraal risicomanagement 2024 en het tweede document, de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2024. Het kader integraal risicomanagement wordt nu voor vaststelling aangeboden. De nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2024 volgt in het eerste kwartaal van 2025. Het is goed om te vermelden dat het presidium heeft besloten dat als wij dit niet als hamerstuk agenderen, dat er dan pas in 2025 behandeld gaat worden. Als we het wel als hamerstuk gaan agenderen, kan het in de laatste vergadering van 2024 behandeld worden. Vanwege de volle agenda. Gedeputeerde Bakker, zou ik u het woord mogen geven voor een inleiding?

De heer Bakker: Nou, volgens mij heeft u inderdaad, dank u wel voorzitter, heeft u inderdaad volgens mij al even uitgehaald dat we het in de tweetrapsraket met elkaar doen. Dus het kader nu en de nota weerstandsvermogen daarbij. En ik denk ook goed om nog even te benadrukken dat er inderdaad het kader zelf inderdaad bij zit met een deel en ik hoop dat dat ook duidelijk was met een deel ter vaststelling van PS en een deel ter vaststelling door GS en dat dat ook de aanscherping en de punten, die zijn weer voortgekomen uit een evaluatierapport wat als bijlage tweede erbij zit van ... Dus ik dacht, dat is nog even goed om te melden.

De voorzitter: Ja, bedankt. Zijn er fracties die ik het woord mag geven over de actualisatie risicomanagement 2024. Hans Adriani.

De heer Adriani: Ja, dank voorzitter. Ik zal bekennen dat ik dit een heel ingewikkeld stuk vond om te doorgronden en eerlijk gezegd is maar dat nog steeds niet helemaal gelukt. En dat is ook toch de reden dat ik

er een vraag over stel. Want hoewel ik, denk ik, maar een derde van de woordjes die erin stonden begreep, gaf het mij wel de indruk dat het een veel breder risicomanagement is dan alleen maar wat er in de financiële beheerverordening staat. Dat het echt eigenlijk door de hele organisatie heen en met die stappen en risicobewust bij alle managementlagen en met ingewikkelde computersystemen, dus ik probeerde mij voor te stellen waar gaat dit nou over en ik kreeg het gewoon niet scherp en toen dacht ik, dan wil ik er een vraag over stellen, want is dit ook, omvat dit ook risico gestuurd werken in relatie tot inwoners of ondernemers of instellingen in de provincie Utrecht die zaken doen met de provincie? En als dat zo is, waar vind ik dan dat er goed nagedacht is over de vraag risico gestuurd werken kan ook leiden tot institutionele discriminatie als je de algoritmes verkeerd vult en is dat hier relevant en als het relevant is, waar is het geborgd?

De voorzitter: Dank u wel voor deze vraag. Mijnheer Van den Dikkenberg had nog een vraag.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, voorzitter, dank. Ik moet zeggen dat ik geniet van de risicostukken, in tegenstelling tot de heer Adriani. En dat komt ook een beetje door mijn achtergrond. Dat lees je in het stuk ook wel terug dat mobiliteit best wel gewend is met risico's te werken. Ik werk nog bij werkgevers was het killing als er niet actief aan risicomanagement gedaan werd op grote projecten. En ik vind het heel mooi dat dat ook uitrolt richting de hele organisatie. En we zien daarin best wel een forse stappen die gezet worden, van analyse in 2020, 2021, wat was het, naar een opvolging in de meting in 2023. En we gaven dat ook wel voorrang, maar het blijkt nog niet echt gemeengoed, lezen we in dit rapport. En ja, het is een beetje lastig om dat aan de gedeputeerde te vragen, maar hij heeft daar natuurlijk ook wel verantwoording voor en ik vraag me ook maar aan concern controller van hoe gaan we dit dan wel borgen in de directie en management dat dat voorbeeldgedrag, het bevragen van mensen die werken, dat de cultuuromslag en ik hoor het mezelf zeggen, twee jaar geleden volgens mij precies hetzelfde, van dat die cultuuromslag het belangrijkste is. Want risicomanagement is iets van een cultuur en is niet zozeer vinkjes zetten. Op pagina 10 staat in 2023 de situatie eigenaarschap management en risicomanagement, die komen daar niet zo best uit, uit die meting. En op pagina 23 staat dat in 2024 bijna niemand het kader kent. En dat vind ik wel een verontrustend geheel, te meer omdat die A, visueel aantrekkelijk is, want infographic huist al enige jaren in dit huis, heeft zelfs op een groot bord volgens mij een keer voor het provinciehuis gestaan voor de uitnodiging en de routebegeleiding van alle risicomanagers van provincies. Maar dat we het intern nog niet kennen, is wel verontrustend. Het risico leiderschap is dan ook onbekend. En ik zou graag een reflectie horen dus van de gedeputeerde hoe dat we dat kunnen versterken, dat het ingebed raakt in de organisatie. En ik ben benieuwd hoe dat we dat borgen richting de toekomst en ik ben ook benieuwd naar een visie van de accountant hierop, of die een kleine review kan geven op het voorstel dat voorlichten of er nog aandachtspunten zijn om op te letten richting de organisatie op dit vlak. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw inbreng. Mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Ja, bedankt. Twee opmerkingen in aansluiting op de heer Van den Dikkenberg, zeg maar de risico volwassenheid in de organisatie. Ik ben benieuwd even van de concern controller te horen wat daar nu de stand van zaken is. Is die risico volwassenheid toegenomen, want dat was inderdaad twee jaar geleden best wel een opvallende uitkomst van het doelmatigheidsonderzoek. En het tweede is, ik ga gewoon dezelfde vraag stellen als ik drie of vier jaar geleden gesteld heb. Als wij Statenvoorstellen krijgen, dan zit er op dit moment geen risicoparagraaf bij en ik denk dat het ons wel helpt in de positie van het kunnen overzien van de risico's, dat we bij Statenvoorstellen, bijvoorbeeld boven een bepaalde drempelwaarde, het hoeft niet bij elk Statenvoorstel, maar dat we een goede risicoparagraaf hebben, want dat is nu geen standaard onderdeel van de Statenvoorstellen. Dus dat zou aanvullende behoefte van onze fractie zijn.

De voorzitter: Bedankt. Zijn er andere fracties die hierover het woord willen voeren? Ja. Mevrouw Blekxtoon.

Mevrouw Blekxtoon: Ja, dank voorzitter. Ik zag dat het inderdaad nog niet geland is binnen de lijn. Dus ik ben ook benieuwd wat voor plan van aanpak daarvoor kan komen. Verder zie ik wel dat er een grote ontwikkeling heeft plaatsgevonden. Dus ja, het ziet er goed uit verder, maar daadwerkelijk praktisch landen in de lijn, daar ben ik wel even benieuwd naar.

De voorzitter: Geen andere opmerkingen of vragen? Dan wil ik graag Has Bakker het woord geven.

De heer Bakker: Ja, dank voorzitter. Volgens mij wat vragen voor mij en wat vragen inderdaad voor de concern controller. Dus laten we kijken of wij dat in een duo kunnen doen. De vraag, maar daar zal de heer Luiks mij vast nog even op aanvullen, de vraag van de PvdA over het risico gestuurd werken, even goed begrijpen, het gaat echt over het handelen van de organisatie zelf. Maar misschien, dus in die zin gaat het niet sec over de effecten daarvan als in de inzet van algoritmen en dat soort zaken waarbij ik zeker ook risico's die zie, ik denk, die delen wij volgens mij met elkaar, maar het gaat echt even over het risico gestuurd werken van de organisatie zelf daarin en welke, de risicovolwassenheid et cetera, die vragen daarin. Maar misschien zegt u daar mis ik nog iets in of aanvullende vraag.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Misschien om een klein beetje een voorbeeld te geven wat ik dan fantaseer, ga je bijvoorbeeld risico gestuurd werken bij het controleren van de inzet van verstrekte subsidies en ga je dus een systeem inrichten waarin je zegt op bepaalde kenmerken ga ik subsidieaanvragen niet meer een tweede keer controleren en op bepaalde kenmerken wel. En zit daar dan een risico in dat je met je algoritmes misschien selecties maakt die uiteindelijk, ook in de afgelopen jaren hebben we dat gezien, niet helemaal lekker uitpakken.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

De heer Bakker: Ja, dus eigenlijk, u zegt wat zijn de risico's van het meer risico gestuurd werken en hoe pak je dat dan op? Ik denk dat dat niet, dat is niet primair de focus van dit onderwerp, het staat natuurlijk wel op het netvlies van. Dus het zit volgens mij nog niet heel erg in de scope van dit stuk, maar misschien kan de heer Luiks mij daar dadelijk nog even op aanvullen op dit soort onderwerpen, want die zijn er natuurlijk. Wat zijn de effecten van het handelen en waar kunnen we nou verkeerde neveneffecten bereiken met wat we doen. Dus dat is verder een hele terechte vraag. Er was nog een vraag, SGP ging over van hoe kunnen we nou die cultuuromslag verder oppakken en dat is belangrijk, die bekendheid. Want volgens mij helpt het als wij vanuit GS, vanuit directie, vanuit management dit onderwerp heel duidelijk onder de aandacht brengen. Het gaat ook over, zo is ook wel mijn eigen ervaring altijd geweest hiermee, het gaat ook over dat je met elkaar open gesprek kan voeren en dat je risico's of mogelijke risico's ook durft te melden aan je leidinggevende of in de organisatie. Dat die cultuur er is. Nou, er wordt ook in de managementreactie van de directie en het ... rapport wordt ook ingegaan, daarop wordt ook aangegeven, dat wordt gezien, daar wordt ook bijvoorbeeld in de domeinplannen verder op ingegaan. Daar worden een aantal, staan ook een aantal bullets onder elkaar, over een ambassadeur, over het onboarding programma. Er wordt ook een nieuw actieplan 2024-2027 ... komen om daar een aanscherping in te maken. Dus dit element zit daar absoluut in. Ik denk risico volwassenheid van de VVD was de vraag volgens mij voor de heer Luiks en dan vroeg de VVD nog, zou je nou een risicoparagraaf moeten willen? Ja. Ik zou zeggen dat past volgens mij heel goed in en ook misschien wel de financiële paragraaf, maar die discussie eerder wel eens gehad over welk onderwerp was het ook weer? Dat was niet

met u, maar met een collega over nog weer het toevoegen van een verplichte paragraaf erin. Of dat nou altijd het antwoord is, maar dat er in Statenvoorstellen aandacht zou moeten zijn voor de risico's die er zijn. Die zijn er absoluut, maar dat dat duidelijk in Statenvoorstellen landt, lijkt mij een heel goed punt. Nou, dan even de vraag hoe je dat zou moeten doen. Maar ik denk dat het een terecht aandachtspunt is. Dat ging over de rol van de provincie. Daarvan hebben we ook gezegd dat moeten wij gewoon opnemen in Statenvoorstellen en daarmee ook een plek geven. Ik denk dat dat het voor risico's net zo net zo geldt.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording van deze vragen. Er zijn nog twee vragen, nog een, Bertrick van de Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Ja, dank voorzitter. Ik hoorde gedeputeerde allemaal goede dingen zeggen van we doen dit en we doen dat, dat zijn allemaal goede dingen. Tegelijk zie ik dat er in het stuk ook staat, in de antwoordbrief van het college van ja, we hebben bij de onboardingcampagne aandacht voor et cetera. Maar ik zie ook dat tenminste ... constateert dat het kader nagenoeg onbekend is en komt er dan een intensivering van wat er gebeurt? Dus dat ook daarin de cultuur beter gevoed wordt in risico gestuurd werken? Of gaan we op dezelfde voet door waarbij we mogelijk over een jaar, anderhalf jaar of twee jaar hetzelfde constateren met elkaar, dat het nog niet helemaal bekend is.

De voorzitter: Is dat een vraag voor u of voor de concern controller? Mijnheer De Bakker.

De heer De Bakker: Laat ik een begin maken en dan vult de heer Luiks vast aan. Volgens mij is het een hele duidelijke constatering. Overigens zitten er veel, denk ik, positieve elementen in het ... rapport, waar wordt ook laten zien dat er echt wel mooie en goede stappen gezet zijn, dus daar mogen we volgens mij ook trots op zijn. Maar die bekendheid is zeker een onderdeel daarvan. Dus ja, het korte antwoord is ja, dat daar moeten we mee aan de slag en dat moet beter, dus dat gaan we ook en dat gaat ook de directie zeker doen. Dus moet het geschreven zijn om het op hetzelfde niveau te houden, nee, het moet beter en dat zal ook opgepakt worden.

De voorzitter: Dan zou ik nu graag het woord willen geven- Mevrouw Blekxtoon, ja, toch eerst even aan de concern controller, Johan Luiks, om te praten over risico gestuurd werken, vraag van Hans Adriani en risico volwassenheid, vraagt van Janssen en ook Van den Dikkenberg.

De heer Luiks: Ja, dank u wel, voorzitter. Volgens mij allereerst terechte opmerking van de heer Adriani dat dit een veel breder document is dan alleen de financiële vertaling. Er zijn risico's die op een gegeven moment de financiële vertaling krijgen, waarbij inderdaad in het vraagstuk komt van moet je dat in ... opnemen of niet? Maar wij zien ook andere typen risico's en soms ook kansen, dus daarom hebben we een breed beleidskader een aantal jaren geleden vastgesteld en deze is nu een beetje bijgepunt op een aantal punten, dus het is een breed document. We willen ook breed naar risico's kijken, niet alleen naar financiële risico's, maar ook soms politieke risico's of risico's van een kabinet, wat dat dan betekent voor de provincie. En we hebben daar een hele simpele aanpak voor bedacht met de drie vragen eigenlijk die je op elk vraagstuk kan plotten. Dat kan een project zijn waarbij je zegt wat is het doel, wat is waarbij onzeker, wat ga je dan doen? Dat kan een programma in de programmabegroting zijn en wij gebruiken dus ook voor de plannen van onze organisatie om te zeggen wat zijn in de organisatie ontwikkeling risico's? En daarmee geven we een soort leidraad voor het risicogerichte werken, wat breed inzetbaar is, wat niet knelt of heel scherp is, maar wel helpt en ondersteunt. En ten aanzien van de risico volwassenheid zijn de stappen gemaakt ondanks of dankzij het huidige kader, want het kader wordt niet door iedereen herkent. Nou, dat trekken we ons ook aan en daar gaan we echt wel wat tractie opzetten. Er komt een actieplan en we gaan iedereen die binnenkomt iets aanbieden, dus in de

Academy onze eigen scholingsinstituut ook al een cursus, dat we wat verder gaan oppakken. Dit onderwerp moet je blijvend aandacht geven, zien mensen soms als corvee, terwijl ik denk als manager of als projectleider moet dit corebusiness zijn, want je wil je doel bereiken en je hebt daarin een afweging te maken of je risico's accepteert, verzekert, overdraagt of beheerst. En dan hoe ga je dat doen en vooral, hoe je dat gedurende de beheersing verder volgt is voor ons nog een punt waar we echt nog wat in te groeien hebben. Dus we hebben de risico's op zich wel in beeld, je zou de vraag andersom stellen, hebben we de afgelopen jaren een risico meegemaakt waarbij we dachten, die hebben we niet zien aankomen? Dan kom je toch echt in de categorie Oekraïne en COVID misschien uit, dus de echte zwarte zwanen die je echt niet ziet aankomen. Maar een heleboel risico's, we hebben net een hele mooie casus bij de hand gehad, daar wordt echt bij de energietransitie serieus nagedacht over, hoe groot is de impact en welk instrument zetten we in? In dit geval heb ik dus gezegd voor het risico nemen we een aparte reserve op. Dus mijn beeld is dat we daarin gegroeid zijn, dat daar permanente aandacht absoluut nodig is. Dat we er nog niet zijn, maar eigenlijk zijn dit ook dingen waar je nooit helemaal zult zijn. Een wereld helemaal dichtregelen met allemaal risicobeheersmaatregelen maakt een provincie ook niet wendbaar, dus er zit ook een soort maximum aan alles dicht willen regelen, denk ik.

De voorzitter: Bedankt. Hebt u nog een aanvulling ook, accountant Nils van Someren?

De heer Van Someren: Ja, misschien heel kort een paar, ik denk ook even vanuit mijn perspectief vooropgesteld dat dit een stevig stuk is, ook als je het spiegelt aan andere organisaties, ik denk dat er het echt wel een stevig stuk ligt. Ik sluit me ook aan bij de vorige spreker, dat dit ook echt wel iets is wat je natuurlijk, je moet het neerzetten, maar je moet het ook wel blijven onderhouden. Dus dat de inbedding hiervan een soort volgende stap is, dat spreekt redelijk voor zich, denk ik. En daar zijn, denk ik, de principes en misschien, dat sluit ook wel aan bij de opmerking van de heer Adriani, dat de principes die in, volgens mij ... 2.5 staan, die zijn daar wel heel belangrijk in om die ook goed in dat uitdragen mee te nemen. Want dat is eigenlijk, denk ik, ook waar u als Staten ook met een soort van kader als het ware ook naar kunt kijken, van hanteren we die principes nou ook als organisaties in hoe we dat risicogericht werken nou doen. Dus dat gaat over het principe van hoe pas je maatwerk toe, hoe zorg je dat je daar transparant in bent, maar ook hoe je menselijke en culturele factoren daar in meeneemt, zodat alle perspectieven een podium krijgen, bij wijze van spreken, dus daar zitten dat soort elementen in. Dus ik wil dat wel graag benadrukken dat dat denk ik wel toch een vaak ook wel onderbelicht onderdeel is van iets wat soms een technische exercitie kan zijn of zo kan voelen, ook een organisatie, maar juist die principes inbedden, dat dat toch wel eigenlijk de, ja, misschien wel de key tot succes is en misschien als laatste zou ik mee willen geven dat de manier hoe je de risicobereidheid ook als commissie, als Staten volgt, dat dat ook wel een vraag is, hoe je dat nou goed kan doen? Want in dit stuk is het de parameter van risicobereidheid als onderdeel van dat risicomanagement is best wel een belangrijk element. Dat gaat toch vaak over de individuele programma's en individuele Statenvoorstellen, dus ja, ik kan ook wel onderschrijven dat ik denk het wel belang hecht aan dat je dat ook op meer individueel Statenvoorstel basis, dat je daarnaar kijkt. Maar blijft wel de vraag, als je dan uitzoomt, welke risicobereidheid zie je dan in algemene zin? Hoe verhoudt zich dat nou tot de risicobereidheid die je ook als organisatie zou willen nemen? Dus misschien dat even als aanvulling.

De voorzitter: Bedankt, mevrouw Blekxtoon en dan de heer Janssen.

Mevrouw Blekxtoon: Ja, dank voor deze toelichting. Twee punten, ik hoor net de gedeputeerde zeggen, we gaan hiermee aan de slag als directie voor dat embedden in de organisatie. Dit ligt over een jaar weer voor aan PS, in de FAC of in de BEC. Dat weet ik dan even niet. Horen wij tussentijds nog iets hierover, over wat het plan

gaat worden? Wat zijn ongeveer de tijdslijnen waar de heer Bakker aan denkt? En het tweede punt is, is dat ik zelf eigenlijk het idee heb dat dat evaluatierapport ook in de BEC gedeeld zou moeten worden, omdat het echt gaat over de organisatie en het volwassenheidsniveau binnen de organisatie. Dat hoort niet in de FAC alleen thuis, maar juist ook in de BEC, zou ik denken. Dus dat was het.

De voorzitter: Bedankt. Vincent Janssen.

De heer Janssen: Dank u wel. In het verleden behaalde resultaten geven geen garantie voor de toekomst, geloof ik, was de was de spreuk, maar als ik even kijk waar we drie jaar geleden stonden, waar we nu staan of drie of twee jaar geleden en waar we nu staan, dan zie ik toch vrij weinig vooruitgang. We hadden toen dat risicomanagement niet bekend was en dat is nu nog steeds het geval en ik heb gewoon best scherp de vraag gesteld, wat is dan nu de risico volwassenheid? Dan krijg je een heel antwoord, maar ik heb nog niet gehoord van we hebben echt gewoon, nu kennen de mensen er komt weer een actieplan, weer een actieplan. Ik denk ja, hoever zijn we dan nu en dan hoor ik de gedeputeerde zeggen ja, nou die risico's, als die zich voordoen of als die relevant zijn, in de voorstellen schrijven. En dan denk ik ja, maar als mensen het kader risicomanagement niet kennen, gaan ze ook geen risico's opschrijven in de Statenvoorstellen. Dus ik ben bang, mijn zorg, onze zorg zit erin dat dit document toch echt vooral een papieren tijger is wat ergens geschreven is. En dan hebben we dat keurig op papier in orde en ik ben op zoek naar iets meer grip en houvast van, ja, zijn managers hier, dus dat zijn de mensen die het zouden moeten doen. Zijn managers hier elke dag bezig met risico's managen? Daar gaat het volgens mij over. En zijn ze bewust van dit komt er op ons af? Weet ik veel wat, de inflatie stijgt, dus we moeten daar iets mee gaan doen en daar gaat het volgens mij over. En we organiseren een hele systeemwereld rond omheen. Als we hem even afpellen naar de kern van de zaak, dan gaat het daarover. En ja, dat antwoord zou ik graag willen horen.

De voorzitter: Has Bakker.

De heer Bakker: Ja, misschien, volgens mij laat juist het ... rapport denk ik heel mooi zien dat er bijvoorbeeld de betrokkenheid bij medewerkers, zijn ze zich bewust van de doelen, handelen ze ook risico gestuurd? Daar wordt op aangegeven, ja, dat doen ze eigenlijk heel goed. Er staat heeft de organisatie verbetering in ingebracht, kennen ze dan dit specifieke kader. Als je kent u dit kader, de feitelijke vraag? Ja, dan valt dat vervolgens weer tegen. Maar daar wordt eigenlijk, impliciet is de kennis en waarom je het doet en ook wat je ermee zou moeten doen, is bekend en wordt ook naar gehandeld. En nou ja, die stappen zijn zeker gemaakt. Ik denk wel dat er nog steeds werk te doen blijft. En daarom, er is een actieplan, dat wordt verder aangescherpt. Dus ja, ook de vraag op die de mevrouw Blekxtoon van Volt stelde, van ja, hoe gaan we daarmee verder? In de begroting, in de jaarstukken wordt hier ook over het risico gestuurd werken verder gerapporteerd, staat ook in het Statenvoorstel. Dus daar ziet u het ook terug. En ik denk dat we de punten die ook vandaag zijn geuit ook weer in het voorstel van volgend jaar ook weer goed een plek kunnen geven. Maar nou ja, ook in de managementreactie heeft u kunnen lezen dat dit onderwerp zeer leeft en ook belangrijk is, maar dat het een onderwerp is en ik denk dat dat voor iedere organisatie geldt, wat aandacht blijft vragen, ook in bekendheid en het expliciet maken van wat we dan met elkaar te doen hebben, dat deel ik helemaal met de heer Janssen. Ik kijk nog even naar de heer Luiks of hij daar nog aanvullingen op heeft en wellicht nog iets kan zeggen over het actieplan en hoe dat verder wordt opgepakt daarin.

De heer Luiks: Dank, voorzitter. Ja. De managers binnen de provincies zijn heel risicobewust en dat zijn ze 's ochtends vroeg al als de wekker afgaat, want dan hebben ze de eerste beheersingsmaatregelen al getroffen. Dus het risico dat je je verslaapt, mitigeert je door een wekker aan te zetten. Dus ik wil wel even wegnemen dat we dat niet doen. De vraag is of we dat op ons werk op een goede manier doen. Nou, daar reiken we nu

een aanpak voor. Maar managers zijn zich wel bewust van de taak waar ze voor gesteld zijn en proberen dat doel naar best en geweten te realiseren. Daar maken ze ook ontwikkelingen in. We zijn nu ook met een stuk organisatieontwikkeling bezig waarin we ook wat duidelijker, wat scherper verantwoordelijkheden beleggen en dat helpt ook, want als je weet waarvoor je aan de lat staat en wat je rol is, kan je die verantwoordelijkheid nemen en ga je ook actief bezig met het beheersen van risico's. Dus daar ontwikkelen we ons in. Dat wordt steeds beter, is mijn beeld en daar hebben we nog wat in te doen en daar is het actieplan eigenlijk voor, om blijvend in de organisatieonderdelen aandacht voor dit onderwerp te vragen. Elk domein heeft ook een business controller die geschoold is in het houden van risicosessies, dus die gaat ook de boer op als er een ontwikkeling is in een domein met de vraag van zullen we eens een sessie houden en laten we eens kijken wat de risico's zijn. En in Statenvoorstellen staat niet altijd een risicoparagraaf of een stuk, maar u leest risico's in onzekerheden, in de voorstellen terug. Dus we zijn daar al mee bezig. Ik ben zelf niet zo'n voorstander van een verplichte paragraaf, om de redenen die de gedeputeerde net ook aangaf. Maar ja, ik denk dat er echt al stappen gemaakt worden en dat we goed op weg zijn. Jullie steun met het vaststellen van dit kader helpt ons om ook wel even aandacht vragen voor dit onderwerp. En dan gaan we gewoon weer de organisatie in met nieuw gewonnen energie en enthousiasme om dit verder uit te blijven leggen. En de mensen op aan te spreken op het moment dat we denken dat ze dit nog niet voldoende in de vingers hebben.

De voorzitter: Wie zou graag een motie of amendement willen indienen op dit Statenvoorstel? Ja, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: Dat wordt me dan ook weer te gortig. Maar ik zou willen afspreken dat de KPI wordt dat over pak hem beet, drie maanden we terug gerapporteerd krijgen, dat 100 procent van de managers dit kader kennen en dat dat ook getoetst wordt. Laten we alsjeblieft het gewoon eens even wat concreter maken, want weer een actieplan. Het gemeentehuis hangt scheef van de actieplannen, maar laten we gewoon afspreken dat het resultaat, ik weet niet wat, de top-vijftig managers of zo, ik weet niet welke tranche dan pakt, maar die dit gewoon kennen. Dat is toch niet zo raar. Ik bedoel, we constateren nu voor de tweede opeenvolgende keer dat het niet bekend is. Ja nou.

De voorzitter: Mijnheer De Hartog.

De heer De Hartog: Ik sluit me gedeeltelijk aan bij de heer Janssen, maar het kan ook anders, namelijk. Het is niet, ik suggereer niet dat we dat hier moeten doen, maar het is wel een opsteker, vond ik, ik heb bij organisaties gewerkt, daar werd iedereen moest gewoon in de eerste maand dat ze in dienst waren, moesten ze gewoon een aantal sessies die elk gewoon een uur duurden, waren online sessies, maar daarin stond wel van als je een USB-stick op de parkeerplaats vindt, moet je die niet in je laptop stoppen. Gewoon knullige dingen en niveau van risico's is hier echt wel wat anders dan dit. Dat begrijp ik ook wel. Maar dat werkt, want elke van die 5000 medewerkers die daar op 26 kantoor in Nederland werken, als zij een deur doorlopen en er komt iemand achter hen aanlopen, vraagt al die medewerkers, mag ik even je pasje zien? En dat is vanwege die bewustzijns prikkel die ze gewoon als verplichting aan het begin hebben meegekregen. Dus dat kan ook en daarmee bereik je wel het doel. En de mensen, de security officer daar, die heeft gewoon een rapportage. Deze mensen hebben minimaal deze score op deze dingen gehaald en dat is gewoon afgevinkt, want zo ... een certificering et cetera. Dus ik zeg niet dat dat hier op dezelfde manier moet, maar dat klinkt voor mij een stuk concreter dan inderdaad weer een actieplan of weer iets. Inderdaad denk ik van ja, we gaan wat sessies houden. Nee, het kan, het kan wat beter, denk ik. Dus dat er overweging.

De voorzitter: Andere opmerkingen? Nee. Ik ga dan toch die vraag nu stellen, hoe gaat u dat aan ons terugkoppelen?

De heer Bakker: Volgens mij hoorde ik van de heer Janssen een soort uitdaging die we volgens mij moeten oppakken en als dat dan over drie maanden is, dat weet ik niet, maar laten we afspreken dat we op de termijnlijst op korte termijn daarop terugkomen. Hoe kunnen we daar ook over even aan u een goede terugkoppeling over geven? Kijk en dan ben ik helemaal met u eens, volgens mij moeten we dit niet voor ons uitschuiven, die bekendheid lijkt me gewoon gegeven. Als je hier deze functie hebt, moet je dit kader kennen. Punt. Lijkt me ook niet zo spannend en tegelijkertijd zeg ik erbij ja, het gaat om meer en dat is volgens mij ook wat we met elkaar delen dan, alleen het kader kennen, maar ook kan je daarnaar handelen, dat is volgens mij wat de heer De Hartog zegt. Doe je het ook al? En daarbij ja, werken we natuurlijk op veel meer vlakken op informatieveiligheid, op dat soort zaken, wordt er natuurlijk veel meer gedaan wat niet allemaal, denk ik, gelukkig ook voor u, in het kader risico gestuurd werken voor de hele provinciale organisatie staat. Maar voor dit soort thema's is natuurlijk nadrukkelijk aandacht, ook in een onboarding programma van nieuwe medewerkers.

De voorzitter: En mag ik dan ook vragen om dat terug te koppelen naar de commissie BEC? Want zoals mevrouw Blekxtoon dat zei, sommige zaken hebben wel een politieke rand of een kleur. Ja? Doen we dat. Is hiermee dit Statenvoorstel voldoende besproken? Ja. Dank u wel voor de inbreng. Dan sluit ik dit agendapunt. Dat was het laatste agendapunt.

12. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we nu toe aan de sluiting. Dit was dan de laatste vergadering van de FAC als officiële formele Statencommissie. Ik zou graag de nieuwe FAC veel succes willen wensen en ik hoop ook nog veel van de nieuwe FAC te kunnen horen, van hun adviezen. Ook weer aan de andere inhoudelijke commissies. En ik wil graag Françoise nog even het woord geven.

Mevrouw Beugelsdijk: Ja. Dank je wel Simone. Dat staat braaf geannoteerd in je agenda dat je mij het woord moet geven. Dus waarschijnlijk stonden ook wat vraagtekens in je ogen van waarom staat dat er nu? Want ik neem nooit het woord, dat is mijn rol ook helemaal niet. Maar in deze denk ik toch een stukje brutaliteit te mogen pakken om namens deze commissie, alhoewel ik dat niet met de leden van de FAC heb afgestemd, maar ik zou je toch heel erg graag willen bedanken, want zoals je zei, dit is de laatste vergadering van de financiële auditcommissie als Statencommissie. Strakjes, in het nieuwe jaar, een hele andere grondslag, een andere rol, geen Statenvoorstellen meer die hier langskomen om voorbereidend met elkaar te bespreken, om te behandelen in de Statenvergadering. We zullen met elkaar gaan zoeken naar de invulling wat past, wat tegemoet komt aan de wensen en tegemoetkomt aan het besluit. Maar ja, dit was de aller allerlaatste vergadering van de FAC zoals die jaren heeft bestaan. En we gaan een nieuwe weg inslaan met elkaar. Maar dat neemt niet weg dat ik jou als voorzitter, ik neem aan namens iedereen, hartelijk wil bedanken voor jouw toewijding, voor jouw enthousiasme, voor jouw gedrevenheid, maar vooral ook voor jouw professionaliteit, hoe jij al luisterend en alle handjes en alle mensen die graag het woord wilden hebben en in de gaten kunnen houden, plus je eigen aantekening bijhouden, alle vragen meeschrijven om te kijken, worden alle vragen wel beantwoord. Nou, mijn complimenten en dank je wel in ieder geval voor onze samenwerking om deze vergaderingen voor te bereiden en hopelijk altijd tot een goed einde te brengen. Dus ik wil jou heel graag bedanken. Maar ik wil ook mijn dankwoord richten tot Dimitri. Formeel plaatsvervangend voorzitter van deze commissie, maar nooit in actie hoeven komen. Maar dan nog formeel wel benoemd als plaatsvervangend voorzitter en ik wil u allebei namens iedereen en namens Provinciale Staten heel graag een bos bloemen, ook Dimitri, ook jou aan, als dank.

De voorzitter: Hierbij is deze vergadering gesloten. Hartelijk bedankt.